

Sunday Chabura

מכירת חמץ

בערב פסח שחל להיות

בערב שבת

מראה מקומות

הנה בענין איסור חמץ בפסח, סומכים רבים על היתר של מכירת חמץ לנכרי. ובכל שנה עושין את המכירה קודם זמן ביעור בערב פסח. אבל בשנה זו שחל ערב פסח בשבת נתעוררת השאלה מתי לעשות את המכירה להגוי

(א) שו"ע או"ח סימן תמ"ד סעיף ב' פסק המחבר שאף בשנה שחל ערב פסח בשבת, עושין הביעור חמץ בשעה שמבערין בכל שנה (קודם שעה שישית) כדי שלא לטעות בשאר שנים

(ב) מהר"ם שי"ק סימן ר"ה שחשש מטעם זה, שגם המכירה יעשו קודם שעה שישית. ומה שרוצה לאכול או למכור אח"כ, ישייר רק בצמצום. ואח"כ כתב שגם יכול לכתוב ש כל מה שישתייר שעה קודם שבת מכור לנכרי.

אלא שיש לעיין עוד מדוע אינו עושה קנין בערב שבת שיחול בשבת עצמו קודם זמן הביעור

(ג) רמב"ם הל' שבת פכ"ג הי"ב כתב הטעם מדוע אסור מקח וממכר בשבת. והוא משום גזירה שמא יכתוב. רש"י ביצה ל"ז ד"ה משום כתב שאסור מדין ממצוא חפצך

(ד) שו"ת רעק"א מהדו"ק סימן קנ"ט חוקר האם יש איסור מקח וממכר לעשות קנין בשבת שיחול בשבת. ומתחילה מביא רא"י שמותר מדברי תרומת הדשן שכתב שהטעם שאין עושין פדיון הבן שיחול בשבת (כשיום ל"א חל בשבת) הוא משום שיהא הפסק בברכה. ומשמע שמצד מקח וממכר בשבת יהא מותר. מיהו למסקנא הוא אוסר משום שבות.

(ה) שו"ת שואל ומשיב מהדורא שתיתא סימן נ' ד"ה ודרך אגב חולק על רעק"א וגם כתב שערב פסח שחל להיות בשבת יכול לעשות קנין על תנאי שיחול בשבת.

(ו) משנה ברורה סימן תמ"ד ס"ק כ' הביא שיטת החק יעקב שאם אחד שכח למכור חמצו בערב שבת ומתירא מלתנו במתנה משום שאפשר שלא יחזירו הגוי, בדיעבד יכול למוכרו בשבת, כיון שאינו מוכרו אלא משום איסור חמץ

(ז) דעת תורה סימן תמ"ד סעיף א' מביא חק יעקב הנ"ל ומכח זה הוא רוצה להתיר למכור בער"ש על תנאי שיחול בשבת

ה טור והמדרש
בס"ד ר"י וכל
בס"ד ר"י וכל
ז טור בשם משנה
הר"ש ח רמב"ם
כ"ג

[ב] וצמדינות אלו שאין נוהגין לאכול מנה עשירה בלחמן כי חס"ז ס"ד צהגה (ח) יקיים סעודה ג' צמיי (צ) פירות או צמר ודגים כלליל כי ר"א ס"ו [ג] י"טוב לבער בע"ש (ט) קודם חצות כדי שלא יבואו לטעות בשאר שנים לבער אחר חצות (י) (וציוס השנה יעטלו) (טור) ג' י"אין מבשלין לשבת זה (ג) (יא) דייסא וכיוצא בזה ואין עושין בו פת (יב) הצנומה בקערה: הגה ואם עזר ונשל והמאכל דנוק בקדירה (יג) ור"א לנקחו (יד) יש (ד) להדיו מעט להעביר החמץ (מהרי"ו): ד' אחר שאכל בשבת זה סעודת שחרית (טו) ינער המפה שאכלו בה ויקנח הקערות באצבעו ויטמנה מן העין עם שאר כלי החמץ ואם נשאר פת (טז) יכול ליתנו לא"י (ה) (יז) על מנת שלא לצאת בו (יח) לרשות הרבים (יט) דרך הערמה (כ) ודבר מועט: ה' האם (ו) נשאר חמץ אחר שאכלו

באר היטב

שערי תשובה

שיתן המשורר לכהן קטן צענין זה ודו"ק. ולא הצנתי דבריו דמאי מהני זה סוף כל סוף האין הפרש חלה ודו"ק: (ב) פירות. ושל"ה בשם הוהר כתב שרש"י היה עוסק בחורה במקום סעודה ג'. ור' מהרי"ל והיה ראוי לעשותה במנה מצושלת אך לא ראיתי נוהגין כן: (ג) דייסא. וטוב לנשל בכלים חדשים. מהרי"ו: (ד) להדיו. פי' אע"ג דאסור להדיח כלים בשבת אם א"ל להם הכא מותר כדי להעביר החמץ: (ה) ע"מ. פי' שנתן לו סתמא ולא יאמר לו להוציאם לר"ה. ולדידן דלית לן ר"ה מותר לזווח לו להוציאם. וליתן לו הרבה צבת אחת אסור מ"א ט"ו. כתב מהרי"י שאם אין

ובש"מ פנים מאירות ח"צ סימן ז"ו כתב ג"כ דלא כהמג"א וכתב דהא דאסור להפריש צי"ט התם כיון שיש לו מיקון אחר לאכול קצת ולשיר קצת אבל בע"פ שחל בשבת אין לו מיקון זה יש להמיר בהפרשה למאי דק"ל חלת חו"ל הולך ואוכל כו' דלא היה ההפרשה מיקון מדאורייתא ולכן שפיר מותר להפריש בשבת וליתן לכהן קטן ולאכול ע"ש: [ב] וצמדינות כו'. ועיין בשו"מ כ"ז סימן כ"א מה שהקשה ע"י שאין ראיה מפסח גופא לע"פ וע"ש שכתב דעד חלות ודאי מותר לאכול מנה עשירה בע"פ והמורה להקל כל היום אפילו צלל נורח חוק לא הפסיד אם הוא עכ"פ נורח קצת אך בפסח עצמו מחמירין ע"ש: [ג] טוב לבער כו'. ועיין בשו"מ

משנה ברורה

ויולאים צוה סעודה ג': ד (טו) ינער המפה. ואותן (ה) פירורין דקים וקינוח הקערות אין צריך להוציאן מרשותו דנדרסין² צרגלים ומתעצרים מאליהן ומ"מ טוב שיכבד הבית אח"כ ע"י עכו"ם ואם אין לו עכו"ם יכבד עצמו ע"י שינוי צבגד [אחרונים]: (טז) יכול ליתנו וכו'. במתנה גמורה ושריין זה בשבת לצורך מצוה כדי שלא יהיה החמץ ברשותו וכמו שנתבאר בסימן ש"ו: (יז) ע"מ שלא לצאת בו. לאו דוקא (י) ור"ל שלא ע"מ ללאת צו ואפילו בסתמא שרי ולאפוקי היכא דאמר לו ישראל צהדיא דאסור משום שבות דאמריה לעכו"ם ומ"מ בעל נפש ראוי שימנה עמו ע"מ שלא להוציא [כן משמע בהגהת מיימוני שם]: (יח) לר"ה. אבל לכרמלית דאין אלא שבות מותר אפילו לומר לו צהדיא להוציא דשבות דשבות במקום מצוה שרי. ועיין בסימן שמ"ה דיש דעות בפוסקים דר"ה הוא דוקא בששים רבוא (י) ולדידו כל עירות שלנו כרמלית הן: (יט) דרך הערמה. ר"ל אף דדעתו היה שיוציאו לחוץ מ"מ שרי כיון שאינו אומר לו צהדיא: (כ) ודבר מועט. אבל הרבה אסור דמוכחא מילתא שנותן לו להוציאם מיהו דבר מועט (ח) מותר ליתן לו אפילו כמה פעמים דעכ"פ אינו אלא הערמה ושרי. ידבר מועט הוא כדי סעודה אחת ובכרמלית מותר בכל גווי אס' יש לו חמץ הרבה בחדר מיוחד ושכח למכור אותו בע"ש (ט) צריך ליתנו במתנה לנכרי ויכול ליתנו לנכרי מכירו ומיודעו שיודע צו שיחזיר לו אחר הפסח רק דצריך להקנות לו בקנין המועיל דהיינו בהגבהה או במשיכה שימשכנו העכו"ם לרשותו ואם החמץ רב שא"ל למושכו יקנה לו במסירת המפתח ואף שאסור ליתן מתנה בשבת לצורך מצוה מותר. ואם ירא ליתן במתנה שמה לא יחזירו לו (י) יש מהאחרונים שמגדדים דיכול גם למכור לעכו"ם ולא מיקרי מקח וממכר בשבת כיון שאינו עושה אלא להנצל מאיסור חמץ (יא) אצל

שער הציון

(א) דה"ס ור"א וכת"א מחיר ג"כ בחרעמול"ך וצדק"ה אומר. והנה כת"א הביא דיכול לקיים במנה מצושלת וע' במ"א שכתב דאין נוהגין כן ובציור הגר"א מנדר דלדעת הרמב"ם אסור לאכול מנה עשירה וכן מנה מצושלת בע"פ אפילו קודם שעה עשירית ומשמע שם דדעתו נוטה לשיטה זו: (ב) אחרונים: (ג) לצו וע"ש ומ"א ור"י: (ד) ואין לערות רוחא לחוץ כלי חמץ מכלי פסח אם לא שרואה שלא לשמש בקדירה זו שערית מתוכה עד לאחר פסח [פמ"ג ודה"ח]: (ה) ח"י ור"א: (ו) מ"א ור"י וכן משמע מציאור הגר"א דלא כח"י: (ז) אחרונים: (ח) מ"א ור"א: (ט) ח"י והגר"י ור"א: (י) ח"י והעתיקו הא"ר ודה"ס ע"ש: (יא) הגר"י בסימן תמ"ח אות ט"ו וכן הביא הפמ"ג במשכ"ז דין זה בל"ע ע"ש מה שדחה ראיה הח"י וכן הבית מאיר בזה ע"י סימן קל"ז השיג על הח"י ודחה ראיתו והסכים עמו הרב כתב סופר ומוציא בהגהת חתם סופר: הערות: (1) עיין סי' תל"ד מ"ב סק"י ושה"ס אות כ' לענין קודם שעה ששית: (2) עיין סי' תמ"ב סק"י ל"ג לענין פחות מחיות עיין מ"ב סי' ת"ס סק"י ט' לענין הפירורין הנפולין בשבת לשיטה:

ובמאירי ר"פ מפני כתב דמות. מ"מ לפי הנראה מרוב הפוסקים דאסור. וא"כ אין נפ"מ. בין מתנה להפקר. אלא שאני אמרתי עוד לפי מה שביארתי. דהיכא דהוי רק סילוק בעלמא. כגון ביאוש. לכ"ע מותר בשבת ויו"ט. וכן צביטול חמץ והפקר. דאסור משום הפקר כקנין. דמקנה אותו דבר לעלמא. דלא כקא"ח. וכמו שהשיג עליו מרן בחיד"ס סי' ט"ו:

והשעם דהיי קנין. כ' הרמב"ם משום דהוי כנדר. וביארתי במקום אחר (לעיל תשובה קל"ה) דהפקר הוי בין לעניים בין לעשירים. והאומר אתן לעני הוי כנדר. זהו טעמו של הרמב"ם. וכן נראה מלשון הגמרא. בב"ב דף קמ"ח. וברשב"ם יעוין שם וא"כ בחמץ דמפקר בשבת. דאין לעני ישראל זכות זו. איכ"ל דלא הוה כנדר והוי רק סילוק בעלמא. וממילא אפשר דלכ"ע גם בהפקר אין זו איסור קנין. וכלל"ה נראה לי טעמא. דהסוברים דהפקר לית בי' איסור בשבת ויו"ט. משום דמסתמא אין דעתו. אלא לסלק עצמו. ואינו רואה דווקא שיקנו אחרים. והוי כדבר שא"מ. על הקנין לאחרים. ובפרט דבר שאפשר שיכלוס בהמות. ולא הו"פ"ר. הקנין שיקנו אחרים. וא"כ איכ"ל. דדווקא למ"ד דבר שא"מ אסור. הוי אסור להפקר בשבת. ועכ"פ בחמץ. איכ"ל דלכ"ע. לדין לית בי' איסור. דאינו מתכוין. להקנות לאחרים. דבשולמא במפקר חפ' הראוי. איכ"ל כמ"ש הרשב"ם בב"ב הכ"ל. דדעתן לאקנוי. משא"כ בחמץ. הוי כדבר שאינו מתכוין. וגם לא אפשר. ולא קא מתכוין. דשרי בדרבנן. בפסחים דף כ"ה. ומטעם זס גבי לית בי' אסור. שריק שיקנה אחד. איכ"ל הפקר אסור. משא"כ בשבת דף קל"א. דא"ל שיקנה אחר. אינו אסור להפקר:

ומבל. מקום לא אדע. מה שפלט מעלתו דמקום מתנה. יפקיר. דממנ"פ. הרי לרשות הרבים. אינו יכול להוציאו. משום איסור שבת. וברשותו. הרי ק"ל דלא מהי הפקר. אלא דווקא לריק לבצר מדרבנן. ואפילו בדיעבד. הי"ל בל"ח סי' תמ"ח. דאפילו יש עדים שהפקירו. בהפקר גמור. אפ"ה לאחר הפסח אסור בהנאה. דמדרבנן אין לחמץ תקנה. אלא או לבצרו. או למכרו. או ליתנו לגוי. קודם שיגיע זמן האיסור. וא"כ בשבת דא"ל לבצרו. שפיר פסקו בסי' תמ"ד. או יכפה עליו כלי. עד חו"מ ולבצרו. או. או ליתנו לגוי. בלופן המותר. ולדעת הח"י ועשיתי לו סמוכין להסדיר טעמו: מותר אפילו למכור. אם הוא שעת הדחק. והפסד מרובה. כדק"ל בסי' רמ"ד דמשום הפסד מרובה. התירו שלא יבוא לידי איסור היותר חמור. וא"כ ה"נ אפשר לומר כן. והנראה לפענ"ד כתבתי. ויברך ה' אותך ואת כל אשר לך. ותשמח בשמחת יו"ט הבא לקראתנו לחיים ולשלום. כאות נפשו. ונפש רבך. הדורש שלומך:

ה"ק משה שיק מצרעאווט:

תשובה ר"ה

בעזרת"ה ה' ויקרא תרל"ו לפ"ק חוסט:

את חג המנוחות יחונ בדיעות בן חורני הרב המאוה"ג המופלג בתורה כש"ת מוה' ישראל מרדכי נ"י. אורנישטיין נ"י. אבדק"ק קרעסטרור יע"ח:

מכתבך קבלתי ובו נשאלתי. בדין ע"פ שחל בשבת. שטוב לבצר החמץ בע"ש קודם חלות. אי מותר להם למכור הקמח. וכדומה בחנותם. עד סמוך לשבת קודש. כי הוא הפ"מ. ואת המוכן לשריפה. ישרפו קודם חלות עכ"ל. והנה בדבר דלא שכיח. לא שייך מנהג. ולדינא נראה לי. הנה כבר הביא הב"י דהמרדכי הביא זה בשם רש"י. טוב לשרוף הכל קודם חלות. אלא שהטור שינה הנוסחא. וכן בש"ע. וכתבו וטוב לבצר הכל. משום דלא ברירו להו. אי ק"ל דחמץ בעי שריפה. או סגי בפירור ע"ש. ומה מבוחר. דלא קאי האי וטוב לבצר. אלא על חמץ. שעומד להתבצר מן העולם. אבל בחמץ שמשיר לעצמו. כשם שמותר לשירר לאכילה. ה"ה דמותר לשירר. מה שריק ליהנות ממנו. ולא שייך בזה גזירה. שטעם גם בשאר שנים כן. דא"כ גם לאכילה. לא הי' ראוי לשירר. וע"כ דמידע ידעו. דערב פסח. אסור משעה ד' ואילך. משא"כ בשחל ע"פ בשבת. דבערב שבת מותר. כיון דרשאי לאכול. נראה וודאי דמותר ליהנות ממנו ג"כ:

ומשעם זה נראה ג"כ. דלא תקנו שיבטל בע"ש. אלא בשבת קודם זמן איסורו. משום כיון דאוכל חמץ. אי"ל לבטלו. והפוסקים נתנו עוד טעם. ועל דרך זה איז מבאר דברי הר"ף בפסחים דף י"ג. דפסק שם כרבי אליעזר ב"י איש צרתותא. וכי דר"א בר"ל ס"ל כוותי. והקשה הבבב"מ. ושאר ראשונים. שהרי ראב"ד קאמר דווקא תרומה. לפני השבת. וחולין בזמן. ומביא שם (בפסחים דף מ"ט) רא"י מזוין. ממונה של ר"ג. דלמך בשבת הגיע זמן לבצר החמץ. והלך ר' אליעזר. עם ר"ל אצלו. וביערף אז את החמץ. והראשונים וגם הב"י בסי' תמ"ד. האריכו בזה. ולפי

ובדברי התוס' עלמן. אפשר לדחוק קצת. דכוונתם. כיון דלא הוי רק כדי להחיר טלטול. לא הוי רק סילוק רשות. אבל הא' דהח"י מביא רא"י מהתם. דמותר להקנות לו. היכא דהוי רק כדי להלל מן האיסור. וזה דבר תמוה. ואפשר דכוונתו. כיון דק"ל בש"ע. דמותר ליתן לגוי חמץ הנשאר בשבת בשחרית. ומהתם מעירובין הוכיח המג"א לעיל. דמתנה הוי כמקח וקנין. וממילא כמו דמותר ליתן במתנה. כדי לסלק מאיסור. ה"ה דמותר למכור. אלא שגם דמיון זה קשה. חדא במתנה וודאי ליכא עיקר חשש. שאסרו חכמים מקח וממכר. משום שמא יכתוב. ובמתנה לא שייך טעם זה. אלא משום לא פלוג. אסרו כל הקנינים. והמג"א בסי' תמ"ז סיקה. הביא דדבר שהוא משום לא פלוג. לא חמיר כל כך. כמו גוף האיסור. ויש להקל גבי טפי. וכן הוא באמת במג"א סי' שכו. התירו לנורך שבת. בשעת הדחק מתנה. אבל מכירה לא מלינו שיסירו. וא"כ ליכא להביא רא"י ממתנה. ועדיין עמדה הקושיא בג"ל. ונהי דהכא. גבי חמץ איכא לורך טפי. מהא דעירובין. דהא איכא חשש. דלמא אחא למיכל מיני. או שיעבור על כל יראה. מי"מ לא מלינו התירא דשכירות. או מכירה. משום חשש שלא יבוא לידי איסור:

ועוד יש לחלק בין מתנה. למכירה ושכירות. דהיי דהרמב"ם סוף הלכות מכירה. כי המוכר או הנותן בשבת מלקין אותו וכו'. ומשמע משם דנתינה שוה למכירה. מ"מ נראה. דדבר מאכל. או כיוצא בזה. דדרך ליתן בלי מחיר תשלומין. ולא דמי כלל למכירה. כה"ג נראה. דלכ"ע זה לא הוי בכלל איסור מכירה. דדווקא דבר גדול. דאין דרכו להנותן. אלא במחיר. זה איכ"ל דדמי. למקח וממכר. ומהרמב"ם הכ"ל משמע גם כן. דעיקר האיסור. הוא רק על הנותן. דגם בזמנ"מ נראה. דהיי דשניהם עוברים מ"מ עיקר האיסור על המוכר. דגבי שייך טפי חשש שמא יכתוב. ומטעם זה. אין איז מדין דברי המקנה. בל"ה סי' מ"ה. שכי' דעל הנותן אין איסור. ואפשר לומר דלפעמים אין על הנותן איסור. דהנה כבר כ' הפר"ח בסי' תמ"ד. דביטול בשבת אין אסור. משא"כ להפקיר וכו'. והסברה הוא. דהביטול אינו אלא ביאוש. דמסלק רשותו. כמ"ש מרן הגאון בעל חת"ס ז"ל חיד"ס סי' ש"ז. דגבי ביאוש רק מסלק רשותו. ויכול לחזור בו. משא"כ בהפקר ע"י"ש. וגם הביטול. הוא מסלק ממנו החמץ:

ובזה איז מדין דברי הרע"ב ריש פסחים שכי' דאור ל"ד בודקים. שלא יעבור על כל יראה. דלמא יחזור מביטולו. והיינו מטעם הכ"ל דהביטול הוא רק ביאוש. אלא שאני תמה. כיון שהביטול אינו רק ביאוש. א"כ למה אמרינן. מדאורייתא בביטול בעלמא סגי. נימא הו"ל וחי צעיר חזר דהרי המג"א בסי' תמ"א הביא דברי הר"ן בסוגי' דהררינו דלא אמרי' הו"ל וחי צעיר. משום דמחוסר ממון. משמע גבי חמץ דלא מחוסר ממון. שפיר אמרינן הו"ל. ולא ס"ל כתי' האי בתוכי. דגבי חמץ ל"א הו"ל. בסוגיא דהו"ל וחי"ע:

עב"פ מוכח דסילוק מותר והרשב"ם כ' בב"ב דף קל"ח. דהנותן מתנה ע"י אחר. והלה אינו רואה לקבל. כל המחזיק בו זכה. היינו ג"כ מטעם זה. ומה שהקשה התוס' על הרשב"ם. מבואר ברא"ש פרק הגזול בתרא סי' כ"א לי"ש. ובגמרא ר"פ מי שהחשיד. נראה דהמולא מליא בשבת. רשאי לזכות בה. אע"ג דקונה הד' וא"כ משכחת לה. מתנה ע"י אחר. דמותר עפ"י פ"ה הרשב"ם. וזה יש לי"ש הקושיא מסבולנות הכ"ל. דשם משלח ע"י אחר. ולפי סברה זו נ"ל. דע"פ שחל בשבת. דלריכין ליתן החמץ הנשאר לגוי. דטוב ליתן לו ע"י אחר. אלא דבחול ממילא מסלק עצמו. ולפי"ז אפשר לי"ש. דין דחי"ה הכ"ל. עפ"י מ"ש מרן הגאון. בעל חת"ס ז"ל. בחלק יו"ד סי' ש"י. שהקשה על מכירת חמץ שלנו. דלכאורה אינו מועיל כלל. מפני שהגוי אינו מכוון לקנות. וכי שם דהקושיא מעיקרא ליתא דמה לי אם דעת הגוי לקנות. או לא. אק לא בעינן. אלא להוציא מרשותינו. דמכירת בכור. בעינן שיזכה הגוי בזהמה. אבל בחמץ. כל שיא מרשותו של ישראל. אינו עובר עליו. והרי הישראל הוציא מרשותו בלמא. ואם יראה הגוי ליקח לו. לא ימחה בידו. וא"כ מאי איכפת לן בזה. שאין דעתו של גוי לקנות ע"י"ש:

א"כ גם במכירת חמץ סגי בסילוק. וכבר אמרנו דסילוק שרי. דהוי רק כמכירתארי בעלמא. וא"כ שפיר כ' הח"י רא"י מהתם. כמו דאמרינן התם. הו"ל והוי רק סילוק רשות. מותר. אפילו ע"י שכירות. ה"ה הכא. א"כ גם בחקירות מעלתו נ"י. דבין במתנה ובין בשכירות. ובין בהפקר. גבי חמץ. דהוי רק סילוק רשות בעלמא זה מותר. אפילו בשבת ויו"ט. כלעיל. אלא שבאמת מרן הגאון ז"ל פלמו. כי שם שאין לסמוך על תירומו. ומשמע דלא ברור ל"י. כולי האי. א"כ עדיין יש לכאורה לחקור. אם רשאי להפקיר. כדברי מעלתו. אלא דממ"י. דאי אמרינן. דהפקר אסור. משום דהוי כמקנה לחצרו. וכמ"ש הפר"ח. וכבר הביא גם מעלתו. דגם בשעה"מ פ"ח מהלכות לולב הביא בשם הרשב"א והריטב"א. דהפקר אסור.

שאלות

מהרם שיק האויה

ותשובות

עמו ויבדך אותו ואת ביתו . ואת כל אשר לו . כאות נפשו . ונפש
א"ח הדור"ש :

הק' משה שיק מצרפאלווע ;

שאלה ר"ו

בעזרי"ת ער"ח מנחם אב תר"ג לפ"ק :

יתענג על רוב שלום . מעתה ועד עולם ה"ה וכו' . כבוד מוהרר
יעקב שלום כ"י היושב בשבת תחכמוני בק"ק טאפאלטשון :
יקרתו הגיעני על נכון . ושמחתי בשלוותו ובאור תורתו . והגני
להשיב לו על ד"ת אשר כ' מעלתו . ועל אחרון חצי בא .
ובמה דסיים אנה אפתח . הנה מעלתו כ' שמספקא ל"י חי הא
דנשרפין . אפרן מותר . אפילו בנשרף ממילא . ואי אפילו בח"ש .
הדין כן . וטעם הספק עפ"י מ"ש התוס' סוף תמורה דנשרפין אפרן
מותר . הוא מטעם דאין לך דבר שנעשה מאלו . ומועלין בו .
א"כ איכא למימר דווקא אם עושה מזה בשריפתו . מה שא"כ בנשרף
מעצמו . וה"ה בח"ש יש לדון . דבגליון המג"א החדשים בסי' תפ"ו .
כתב לענין מזה . כגון חצי זית מזה . אין כאן מזה כלל . וא"כ
ה"ה לענין תשבייתו . ואין כאן מזה לשרפו . ואיכ"ל אפרן אסור .
ואין זה תימה . דח"ש יהא אפרן אסור . ושיעור שלם אפרן מותר .
דמילוי כיוצא בזה . במל"מ ספ"ג משנגות . לענין יוה"כ . דאינו
מכפר על חצי שיעור יעו"ש . ומעכ"ת כ"י כ' . דנאמת טעמא צעי
אמאי לא יכפר יוה"כ על ח"ש . והנה בנשרף ממילא . מבואר סוף
תמורה . ובפסחים דף כ"ז ע"ב . פריך וכל היכא דמעל המסיק
נפיק לחולין . והתניא כל הנשרפין אפרן מותר וכו' חזן וכו' .
ואפר הקדש לעולם אסור . ואמר רמב"ח . כגון שנפלה דליקה מאל"י
וכו' . א"כ מובח דכל הנשרפין . אפרן מותר . ואפילו בנשרף ממילא .
דדומיא דאפר הקדש אסור . שארי הנשרפין אפרן מותר . ואע"ג
דבש שמעי' מוקי לה בנווי אחרניא . מ"מ במאי דלא פליגו . אפשי
פלוגתא לא מפשיני :

ואע"ג דלא קיים שזה אדם מזה בשרפתו . שנשרף מאל"י . מ"מ
נעשה מאלו קריני כ"י . דזה הכשירו ומלוותו ש"ש . ואחר
שנעשה הכשירו . אע"ג שלא קיים בו שום אדם מזה . מ"מ
מלוותו נעשה . שהרי לא חמרו שאין לך דבר שנעשה בו אדם מזה .
ומועלין בו . ובדודאי אם נשרף חמץ ממילא . או ע"י גוי . לא
קיים שום אדם מזה . וכמ"ש מרן החתם סופר . בסי' שכ"א . ואין
זו תליא בזה . אמנם דין הב' . לענין ח"ש . יש לדון . והנה אם
יימא . כפי הספק הכ"ל . דבש"ס כיון דאין בו מזה לשרפו . נמשך
האיסור גם על האפר . כמו בנקבין . ח"כ לכאורה . ה"י אסור
לשרפו . דהרי קי"ל בל הנקבין . לא ישרפו . ואע"ג דהרמב"ם
פסק . דחמץ גמלי אסורים . ואפ"ה פסק דשרף . כבר תמחו עליו
האחרונים . והאריכו לתרן דבריו בסי' תמ"ה . ואם ה"י הדבר כן .
ה"י אפשר לישב . דברי מהר"א התנוהים . המובאים בסי' חק יעקב
סימן תמ"ז סק"ב שבי' להכריח מהמרדכי . שכתב דאם נמלא חטה
בתרגולת . יכפה עליו בלי . לשרפה בחוה"מ :

ובתב' מהר"א . דאין נראה דהחטה קאי . דהא פחות מכזית ח"ץ
לבער . אלא אתרגולת קאי יעו"ש . ותמה החק יעקב .
הא עכ"פ מדרבנן לריך ביעור . ותו אי דהחטה ח"ל ביעור . א"כ כ"ש
התרגולת . ולהכ"ל ה"י ח"ש . דזה כוונתו . דליכא למימר דהחטה
קאי . דהא ח"ל ביעור מה"ת . ואם כן הוא מנהקבין . ואסור
לשרפה . אלא וודאי אתרגולת קאי . דה"י רק תערובת משהו .
ורשאין לשרפה . וזה ה"י נכון לפרש דבריו . אמנם אם האמת כן .
ממילא ה"י לן ראי' דאפר שרי' . אפילו בח"ש . דהרי מבואר ברש"י
בפסחים דף מ"ט ע"א . במשנה דעד כמה חוזר וכו' . דפחות משיעור
ההוא שורפו . אלא דאין לריך לחזור . וזה נראה נמי כוונת הירושלמי
פסחים . דקאמר התם דפחות מזה אין מטריחין אותו לחזור .
והקרבן עדה עמד בו מאי קמ"ל . דהרי זה עלמו מבואר במשנה :
ולפ"ענ"ד שכוונתו דפחות . אין מטריחין אותו לחזור . אבל
שריפה במקומו צעי . אע"ג דה"י פחות מכזית . קמ"ל
דאפילו ח"ש . שריפה צעי . וכפרש"י . ואי ס"ד דאפרן אסור . איך
רשאין לשרפו . מיהו משום הא נמי לא ארי' . דרש"י קאי שם . על
פחות מבזילה . והירושלמי אפשר דקאי אליבא דרי' . דסובר בסוף
תמורה . דרשאי לשרוף אפילו הנקבין . איברא נראה מסבא . דהרי
ח"ש דאסור . הוא רק מטעם דחזי לאיטרופי . כמ"ש הר"ן בשבועות .
וכאן אדרבה . אם יטריך לכזית . יהא אפרן מותר . גם ח"ש אפרן
מותר . ואיך אפשר למימר כאן דח"ש : יהא חמור . משיעור שלם .
ולא דמי למ"ש המל"מ בהלכות שנגות הכ"ל . דהתם שאני דזה דח"ש
אסור מזה חזי לאטרופי . אבל אם לא בא לכלל לירוף . אינו אסור .
רק איסור תורה :

אבל אם בא לכלל לירוף . עתה נתגלגל ונעשה מאיסור הכ"ל .
איסור

ולפי ע"ד . דהרי"ף בא ליישב . דלכאורה ח"ל לפסוק כר"א ח"ב .
דאיכא למימר . דטעמי' הוא . משום דס"ל כר"י . דא"כ
חמץ אלא שריפה . כמ"ש במלחמות . ולפי"ז הרי"ף דפסק לקמן
בפרק כ"ש הלכה כחכמים . דאף מפרר חזרה לרוח . אין הלכה כר"א .
וע"ז מביא הרי"ף . דר"א בר"ל . דס"ל דתרומה לפני השבת .
וחולין בזמן . ע"כ ליכא למימר . דטעמי' דתרומה מע"ש . הוא משום
דבעינן שריפה לחמץ . דהרי אמר חולין בזמן . וע"כ דטעמי' משום
דלא לטרוח בשבת . טרחא דלא לריך . דמסתמא בתרומה . אין לו
אוכלין . ח"כ ה"י . הא דלר"א ח"ב . הטעם הוא כן וא"כ האי שיעור
ב' סעודות . שאמר ר"א ב"י ח"ב . הוא לאו דווקא . ולא שייך אלל
כל אדם . דמי שיש לו בני בית ידועים ומזומנאים . ויודע כמה
ינטרך לב' סעודות . בוודאי טוב ויפה . וגם ענה טובה קמ"ל .
שלא ישייר יותר מבי' סעודות מזומנאות . וממילא לא ינטרך לטרוח
בשבת . טרחא שאינה לריכה :

אבל מי שיש לו אוכלים מרובים . ורגילין לבוא אללו . אנשים
אחרים . לאכול בביתו . וכמו בבית הנשיא של ר"ג . בוודאי
אין יודע לזמנא השיור . ב' סעודות . כי אינו יודע בעצמו . כמה
אוכלים יהיו אללו . והיינו דקאמר ראב"ל דחולין בזמן . והביא ראי'
מהממונה של ר"ג . שבוודאי לא למנא . כי לא ה"י יודע כמה ינטרך .
לפני אוכליו . וע"ז נשתייר אללו חמץ בביתו . וכשהגיע זמן הביעור .
אמר הממונה לנער המותר . שנשתייר ממה שהכינו לב' הסעודות .
כי לא ה"י להם כל כך אוכלים . כפי מה שחשבו הם . בעת הסכנה .
כן נראה לי . ודברי ר"א ח"ב ודברי ראב"ל שניהם בקנה אחד עולי' .
ולכך כשם שמשתייר לאכילה . לפי מאי שיטרכו . כן יוכלו לשרף .
מה שינטרך לו עוד למכור . קודם כניסת השבת . וא"כ כיון דבע"ש .
שקודם ע"פ שחל בשבת . שרשאין ליהנות ממנו . ולעשות בו מו"מ .
ואפילו מלאכה הסכימו האחרונים . דמותר לעשות באוחו ע"ש .
שקודם ערב פסח שחל בשבת : וממילא דוודאי רשאין להניח להם
חמץ . שיוכלו למכור אחר חלות . קודם כניסת השבת :

אלא דיש לדון . דהרי בוודאי מכירת חמץ לגוי . שנוהגין עכשו
למכור החמץ . זה וודאי בכלל הביעור . וא"כ מחוייבין לכתחילה
למכור החמץ . קודם שיגיע שעת זמן איסורו . כי היכא דלא למטעי .
וכיון שכבר מכר איך רשאי ליהנות ממנו . והרי בזה הוא מבטל
המכירה . ואם נימא דהגוי שמכר לו החמץ . הוא ימכור בע"ש .
יש לחוש לתקלה . שמתוך כך יקילו גם בפסח עלמו . שימכור הגוי .
ובזה יש הרבה חששות . שרואה בקיומו . ונהנה מחמץ . ואין אי
מניח בקהלתי למכור ע"י גוי . אלא ח"כ שמוטל הגוי לגמרי החמץ
לביטול . ובחזקת אחרת . שאין נקרא על שם ישראל . וא"כ לריך
הישראל לזמנא שלא ישייר . רק לפי מה שמשער . שינטרך עד
שעה . או שחיס קודם כניסת שבת . ואם יותר לו . יתנו לגוי
במתנה על אופן המבואר בש"ע שם . ובדודאי . דה"ה דאפשר דימכור
הכל לגוי . ויקח אח"כ מן הגוי מה שצריך למכור בע"ש . ויקחנו
במדידה . ואם ישתיר יחזיר לו . ג"כ במדה . או שיכתוב בשטר
מכירה . מה שישתייר שעה אחת קודם שבת . ג"כ מכור לו אג"ק .
כל מדה ומדה בסך הידוע . ומסויים . אלא שבזה יש לחוש להערמו' .
ומחזי כערמה :

ועב"פ לריך שיכתוב . שיתחיל שכירות הבית . כמו בשאר שנים
בע"פ . שבי' מרן הגאון בעל חת"ס זצ"ל . שצריך לכתוב .
שבע"פ קודם זמן איסורו בהנאה . כגון שעה עשירית . שיתחיל השכירות'
של אותו מקום . אבל כותב סתם היום . או אין מתחיל השכירות .
אלא לסוף היום . ואז כבר אסור בהנאה . וא"ל לקנות אגב קרקע .
ונהי דבע"פ שחל בשבת . והוא מוכר בע"ש . לא שייך זה . דבסוף
היום של ע"ש . עדיין החמץ שרי' . מ"מ יש לכתוב . גם בכה"ג
השעה . משום דא"כ . יחול הקנין בשבת . וכבר כ' בתשובת הגאון
רי' עקיבא איגר זצ"ל ה"ה בכתבים סי' קכ"ט . דאסור שיחול הקנין
בשבת . כיון שגמר הקנין הוא בשבת . אסור משום גזירת מקח
וממכר בשבת :

וגדו ד"ל . דדווקא אם שניהם ישראלים . אסור בכה"ג . אבל
בדיון הכ"ל . דהקונה הוא נכרי . והישראל הוא מוסר לו
המפתח . בשעה עשירית . ויכול הנכרי למשוך או להגביה ולקנות .
ואיכ"ל . הואיל . דהרי אינו מחוס' ממון . והוא כשלו קודם שבת .
מכל מקום . שכירת מקום חל בשבת . וגם הרי מדרבנן לא אמרינן
הואיל . וא"כ הגמר בשבת . וכן נראה מדברי המרדכי . שהביא
המג"א סי' רנ"ב ס"קה . דאפילו אם הגוי עושה וגומר גמר הקנין
בשבת אסור . והוא בכלל גזירת מקח וממכר . וכ"כ בתשובת כתב
סופר סי' מ"ו . ובז"ל ה"ה כחצו הפוסקים . דאין לחלק בין ערב
פסח של שאר שנים . ובין ע"פ שחל בשבת . דלענין הכ"ל ע"ש כמו
ע פ דעלמא . וא"כ גם כאן לריך למכתב הזמן מפורש . משעה
עשירית . כן נראה לפי עיני' . ואחתום בצרכה המשולשת . יהי ד'

קעמא גזירה שמה יקבום ופירש"י ז"ל חזרה של גפן שהיא קשורה בטפית שפואבים דה מן הדור או מן המעין עכ"ל: אסור להוך כלי כסף וכו'. פ' צמה טומעין (דף נ') בכל חפץ את הכלים חוץ מכלי כסף בגרמקון והעלו שם דלפי' כלי כסף צהר וחול מותר. ופי' רש"י ז"ל חפץ משפטים את הכלים לנחמון בגרמקון כמין עפר שגדל צהריות של יין והוא

יִקְרֹאם אוֹתָהּ וַיִּתְקַעָה. *אֵלֶּם מִפְּנֵי שֶׁהוּא מִלְבֵּן כְּדֶרֶךְ שׁוֹר כְּלִי וְגוֹמֵר מִלֵּאכְתּוֹ בִּשְׁבֵר וּבִנְתָר. וְכֵן כָּל הַבָּלִים חֹפֵף בְּכָל דֶּבֶר. *וְאִסּוֹר לְהִדְרִיחַ

יקטום אותה ויתקעה. *אסור לחוף בלי כסף בגרתקון מפני שהוא מלבנן בדרך שהאומנין עושין וגמצא כמתקן כלי וגומר מלאכתו בשבת. אבל חופפין אותו בחול ובגתר. וכן כל הכלים חופפין אותן בכל דבר. *ואסור להדיח קערות ואלפסין וכיוצא בהן מפני שהוא כמתקן אא"כ הדיחן לאכול בהן

הגהות מיימוניות

פכ"ג ח אסור להטביל כלים עמאים בשבת וכו'. כאן פסק כרבא (ביצה דף י"ח) (ובפ' י"ח) [ובס' י"ט פ"ד] פסק כרב ציבי דאמר שמה שמה ישהא ומיין בפסחי מהכ"ר לוי ו' הדיב שעתה על זה ומיין סיוון נכון :

ואמור לחוף כלי כסף עד בכל דבר . ש' טומיין (דף ז') : ואמור להדיח קערה וכו' . עד בלוחה שבת כו' .
עד שאין קבע לשמיה . פרק כל כהני (דף ק"ח) : כתב הראב"ד ז"ל כ"ו אינו אכור אלא מפני
הטוה טוהה לחול ע"פ : ואבי אומר בייחא הוא שניש' . כל תבני וסירבו מוון ומה לי כמתקן משבת
לחול שבתשמעות שאין ר"מ ז"ל וכן פירש"י ש' שאין דעה וזו אלא לחול ומה לי טורח משבת לחול .
משבת הראב"ד ז"ל (דף ט"ז) : ומה שכתבנו : ואמור משיעור עד לשבת . ש' אלו קשים (דף ק"ד) :
ואמור להטביל כלים עד על גדות בשבת . פרק ב"מ וביעה פרק יו"ט (דף י"ז י"ח) : והטביל כלים וס'
מיידי . פרק כלל גדול (דף ע"ט) : לפיכך לא יכור אדם עד אצל בישנים מותר . ש' ר"א דהויין (דף
נכוסב . פרק המעטע (דף ט"ד) : ואמור ללווח ולהלווח וכו' . פרק שואל ושקל משילין (דף ל"א) : לא י
ושקל מעיין

משנה היא פ"ב דתרומוס : ואין מגביהין תרומוס עד כמחקן . פ' השואל : מעבר מלכות עד קמ"א : הממרח רטיה עד משוס שטוה . פרק חנית (דף קמ"ז) : כותב מלכות מלכות עד ד' וכו' עד בין בכול . פרק שואל (דף קמ"ח) : אין דנין כשנת עד כמחקן וזמן כשנת . פרק שואל (פ"ב) :

מסורת הש"ס

א) יצמות כז' לט., ב) לעיל ט.א. (לעיל לה:.) ד) פירות דרך ארובה כ"ל. ט) שבת ק"ז: קדש. (תוספתא פ"ג.) ו) (לעיל כו:.) ז) [שבת קדש. ט"ז:] ט) שם קדש: לעיל יב., ט) עירובין לו: י ט שם, ס) [יצמות כג:.] ט [לקמן לט.א.] ט) [שס.] ט [פיין תוספות כ"ב ע"ד ד"ה אטו].

גיליון הש"ס

רש"י ד"ה משום מקח וממכר וכו' אסור מן המקרא. עיין רש"י לעיל דף כו ע"ב ד"ה אין סופקין:

מוסף רש"י

הא ר' יהושע. הא דמתן משילין דשרי טירחא ביו"ט משום איניד ממון ר' יהושע היא שהמיר להעלות צהבה בשעמה מן הנזר (שבת קכד.). ארתו ראת בנו שנפלו לבור. ביו"ט ואין שניהם ראויים לשמיטה ביום אחד (שבת ק"ה.). ואינו שוחט. שמואל לו עלילה שמה תכרו שמן ממנו (שם.) עד כאן לא קאמר ר"א התם. דאין מעמינן (שם.) דאפשר לאערומו. דמחייב כמאן דעביד לזרוך ביו"ט, אכל גבי משילין דליכא הערמה לדמויי להמירא לא (שם.) ב"ש אומרים אין מוציאין. הולאה שלא לזרוך. דלא אשמיא למתחילה ביו"ט טפי מכשנת אלא אוכל נפש (שבת קכד:.) לא את הקטן וגוי'. כל מיני דלא לזרוך אכילה (ועי' יב.). הבהמה והכלים כרגלי הבעלים. שהשואל לא כלום ממצדו ביום טוב, אינו יכול להליסם אלא למקום שהעגלים הראשונים מותרין לילך שם, ואם עירבו לנפון לא יוליכו. וס' לדרוס (שדוכין צו:) כסו שאין אדם יכול לילך ביו"ט אלא עד תחום שבת, כך כהנמו אינה יכולה לילך חוץ לתחום, וכתיב נמי אין לו רשות לשגרם חוץ לתחום (האדמו"ר ח"א ט"ו טס.). הרי אלו כרגלי שתייהן. אין העיסה הולכת אלא למקום ששמהין מותרות לילך שם ואם עירבה זו לנפון חו' לדרוס אין עיסה זוה ממקומה לפי שאין לו של נפון אפילו אחת אחת בדרוס וא"ת כשנחת עירובין לטרוף אלפים (שדוכין צז.). ר' יהודה פוטר במים. שאין נעלת המים אסרת על נעלת הקמח כלום (שם.)

מוסף תוספות

א. ועי'ר כתב. דלאו דוקא גזירה דהא מו"מ גופי' דרבנן הוא, אלא הקדש היינו מו"מ גופיה.

דאום ליה אשם וצנים. שני זכרים לצ"ש או זכר ונקבה לצ"ה ותו לא

מיפקד כולי האי כדאמרין ציצמות (דף סא:) ומיהא קלמ מזוה איכא כדאמר' בצבר זרע את זרעך ולערב אל תנח ידך (קהלת יא:) **מזוה צגזול.** האחים ליבם ונפקא לן מוהיה הצכור (דברים כה:) **שמא**

יכתוב. פסק דין לדינין ושטר אירוסין

ושטר חליה לחוללת וכמוזה **משום מקח וממכר.** דלמקח וממכר דמו שמוציא מרשותו לרשות הקדש. ומקח וממכר * אסור מן המקרא דכתיב ממנוא חפץך ודבר דבר (ישעיה נח.). אי נמי מקח וממכר אתי לידי כתיבה שטרי מכירה וא"ת הויא לה גזירה לגזרה כולה חדא גזרה היא * **חני רב יוסף אפי' לימסס לכהן זו ציוס.** דאיכא למימר לאו מוכחא מלתא היא דלתקוני טבלא מכיין דאין ידוע שיהא הוא לרץך לשיריים ורואים שמוליך תרומה לכהן ומחייב דכולה מלתא משום שמחת יו"ט דכהן שזריך לה הוא אפ"ה אסור: **והני משום רשום איכא משום שצוס לויא.** אאמנעיתא קאי דקאמר אלו הן משום רשות וכי אין צהן משום שצות והלא אסרום כדאמרין כל שחייבין עליו אלמא כללו לאסורא והני בתראי משום מזוה איכא צעשייתו ומשום שצות ליכא לאסרה צצנת תממיה והלא אסרום והיכי פלגיניה תנא דמתני' דצמאי אדכר שצות וצאמנעי ובתראי לא אדכר שצות: ה"ק לא **מצעיא נר.** כלומר כולם משום שצות יש צהן והראשונים איסור יש צהן ואין דלא לחלוט מזוה והאמנעיים יש צהן שצות ואע"פ שיש צהן קלמ מזוה והאחרונים מזוה גמורה הן ואעפ"כ גזרו עליהן שצות ולא זו אף זו קמני לא תימא קמאי הוא דאסירי דה"ל שצות גירדתא כלומר שעבר על השצות דאין עס עצירה זו שמך מזוה אלא אפי' מנעי דה"ל שצות דאיכא רשות קרצות מזוה גצה נמי אסור: **משילין פירות נר.** אלמא גזרו שצות על שבת שלא גזרו ביו"ט: הא ר' אליעזר. סיפא דקמני אין צין יו"ט לשבת דכל שצות דגזרו על שבת

גזרו על יו"ט ואפי' צהפסד ממון ר"א היא שלא התיר להעלות אותו ואת בנו מפני הפסד ממון. ורישא דקמני משילין ביו"ט מפני הפסד ממון ר' יהושע היא: **אוחו ואם בנו.** שאין מותרין לשחוט שניהן היום: **דאפשר לאערומו.** דלא מוכחא מילתא דלהלל ממנו מכוין דהרואה אומר הראשון שהעלה כחוש הוא והשני יפה הימנו: **אכל כהא לא אפשר לאערומו.** דהכל יודעין שלא יניסח ואינו עושה אלא להציל ומזלזלין באיסור יו"ט: **אין מוציאין אם הקטן וכו'.** דלא הותרה הולאה שלא לזרוך וגבי טלטול שלא לזרוך נמי גזרינן ואפי' גבי הפסד ממון. ולצ"ה דאמרי הולאה שלא לזרוך מותרת מה"ט בטלטול נמי לא גזור רבנן: **אטו טלטול לאו צורך הולאה הוא.** תחילת הולאה ע"י טלטול היא וכל מה שגזרו אינו אלא משום הולאה. והאי דלא גזרו על טלטול כלים ואוכלים מפני שלא יוכלו לעמוד צהן לנצל עונג שבת ושמחת יו"ט: **בתרני' הנהמה והכלים כרגני הבעלים.** אין אדם יכול להוליכה ביו"ט אלא במקום שבעליה יכולין לילך ואם לא ערב יש לה אלפים לכל רוח העיר ואם ערב לנפון גם היא תלך לנפון ולא לדרוס: **ושאין מיוחדין.** לאחר מהן אלא לכוין: **הרי אלו כמקום שהולנין.** למקום שכוין יכולין לילך מותר להוליך את הכלים. אבל אם ערב אחד מהם לטרוף אלפים לנפון והשאר לא ערבו הוא מעכב על ידם מלהוליכם לדרוס אפי' פסיעה אחת מפני חלקו והן מעכבין על ידו מלהוליכם לנפון אלא אלפים שהן מותרין צהן: **הרי הוא כרגני השואל.** שהרי קנה שצייתו אכלו צין השמשות דצין השמשות שהוא כניסת היום קונה שציטה: **ביו"ט.** ואם שאלו ביו"ט משחשכה: **הרי הוא כרגני המשאיל.** לפי שקנה שציטה אכל צעליו: **האשם ששאלה מחצבתה פגלן.** לקדרתה: **ומים ומלח לעיספה הרי אלו.** הקדרה והעיסה: **כרגני שסיהן.** אין מוליכות אותם אלא למקום ששמהין יכולות לילך דציון דביו"ט שאלה קנו התצלין או המים והמלח שציטה אכל צעליהן: **שאין צהן ממש.** אין ניכרות לא צקדרה ולא צעיסה הלכך אין מעכבות הולכתן. ובגמ' ט מוקי לה בתצביל עצה שאין המים ניכרים צו. ובמלח לא פליג דמוקמינן לה צגמ' ט צמלח אסתרוקנית שהיא גסה וניכרת: **גב' מסני'.** דקמני המוסר צהמתו לרועה ביו"ט הרי אלו כרגני הבעלים ולא כרגלי הרועה

משילין פרק חמישי ביצה

לו.

משום מקח וממכר. פרש"י דלמקח וממכר דמו שמוציאן מרשותו לרשות הקדש ומקח וממכר אסור מן המקרא דכתיב ממנוא חפץך ודבר דבר אי נמי מקח וממכר אתי לידי כתיבת שטרי מכירה ואם תאמר הוי לה גזרה לגזרה כולה חדא גזרה א:

ורמיניהו משילין פירות דרך ארובה וכו'. ומימה

דאמרין במגילה (דף יז:) אין צין יו"ט לשבת אלא אוכל נפש צלצד ואמאי לא פריך ליה ממשילין ט וכו' וע"ק אמאי לא פריך לאלתר מצ"ה דמתירין הולאה ביו"ט שלא לזרוך ובשבת אסור וי"ל דהתם לא פריך מממני משום שהיה יודע שהיה יכול לדחות דהא דקאמר התם אין צין יו"ט לשבת כו' ה"מ דברים שהן דאורייתא אבל מיילי דרבנן איכא טובא צינייהו והכא מיירי צצצות דרבנן ולכן לא מייתי מהולאה דאיסורא דאורייתא ומ"מ קאמר שפיר צצמון הא צ"ש דהכי דמדה דציון דצ"ש מחמירין גבי הולאה שלא לזרוך כך הס מחמירים גבי טלטול דרבנן דממסיק צצמקנא דטלטול משום הולאה הוא דאסור: ושמאל

ע"דרך ארובה ביו"ט אבל לא בשבת אמר רב יוסף לא קשיא הא ר"א הא ר' יהושע דתניא ט אותו ואת בנו שנפלו לבור ר"א אומר מעלה את הראשון על מנת לשוחטו ושוחטו והשני עושה לו פרנסה במקומו כדי שלא ימות ר' יהושע אומר ט מעלה את הראשון ע"מ לשוחטו ואינו שוחטו וחוזר ומערים כאן לא קאמר ר"א התם אלא דאפשר בפרנסה אבל הכא דלא אפשר בפרנסה לא א"נ עד כאן לא קאמר ר' יהושע התם אלא דאפשר לאערומו אבל הכא דלא אפשר לאערומו לא אלא אמר רב פפא לא קשיא הא בית שמאי הא בית הלל דתנן ט ב"ש אומרים אין מוציאין לא את הקטן ולא את הלולב ולא את ספר תורה לרה"ר וב"ה מתירין דלמא לא היא עד כאן לא קא אמרי בית שמאי התם אלא אהוצאה אבל אמלטול לא אטו מלטול לאו צורך הוצאה הוא: **בתרני' ט** הבהמה והכלים כרגלי הבעלים ה"המוסר בהמתו לבנו או לרועה הרי אלו כרגלי הבעלים וכלים המיוחדין לאחד מן האחין שבבית הרי אלו כרגליו ושאין מיוחדין הרי אלו כמקום שהולכין והשואל כלי מחבירו מעיו"ט כרגלי השואל ביו"ט כרגלי המשאיל וכן האשה ששאלה מחברתה תבלין ומים ומלח לעיסתה הרי אלו כרגלי שתיהן יר' יהודה פוטר במים מפני שאין בהן ממש: **גב' מתניתין** דלא

הפסד ממון. ורישא דקמני משילין ביו"ט מפני הפסד ממון ר' יהושע היא: **אוחו ואם בנו.** שאין מותרין לשחוט שניהן היום: **דאפשר לאערומו.** דלא מוכחא מילתא דלהלל ממנו מכוין דהרואה אומר הראשון שהעלה כחוש הוא והשני יפה הימנו: **אכל כהא לא אפשר לאערומו.** דהכל יודעין שלא יניסח ואינו עושה אלא להציל ומזלזלין באיסור יו"ט: **אין מוציאין אם הקטן וכו'.** דלא הותרה הולאה שלא לזרוך וגבי טלטול שלא לזרוך נמי גזרינן ואפי' גבי הפסד ממון. ולצ"ה דאמרי הולאה שלא לזרוך מותרת מה"ט בטלטול נמי לא גזור רבנן: **אטו טלטול לאו צורך הולאה הוא.** תחילת הולאה ע"י טלטול היא וכל מה שגזרו אינו אלא משום הולאה. והאי דלא גזרו על טלטול כלים ואוכלים מפני שלא יוכלו לעמוד צהן לנצל עונג שבת ושמחת יו"ט: **בתרני' הנהמה והכלים כרגני הבעלים.** אין אדם יכול להוליכה ביו"ט אלא במקום שבעליה יכולין לילך ואם לא ערב יש לה אלפים לכל רוח העיר ואם ערב לנפון גם היא תלך לנפון ולא לדרוס: **ושאין מיוחדין.** לאחר מהן אלא לכוין: **הרי אלו כמקום שהולנין.** למקום שכוין יכולין לילך מותר להוליך את הכלים. אבל אם ערב אחד מהם לטרוף אלפים לנפון והשאר לא ערבו הוא מעכב על ידם מלהוליכם לדרוס אפי' פסיעה אחת מפני חלקו והן מעכבין על ידו מלהוליכם לנפון אלא אלפים שהן מותרין צהן: **הרי הוא כרגני השואל.** שהרי קנה שצייתו אכלו צין השמשות דצין השמשות שהוא כניסת היום קונה שציטה: **ביו"ט.** ואם שאלו ביו"ט משחשכה: **הרי הוא כרגני המשאיל.** לפי שקנה שציטה אכל צעליו: **האשם ששאלה מחצבתה פגלן.** לקדרתה: **ומים ומלח לעיספה הרי אלו.** הקדרה והעיסה: **כרגני שסיהן.** אין מוליכות אותם אלא למקום ששמהין יכולות לילך דציון דביו"ט שאלה קנו התצלין או המים והמלח שציטה אכל צעליהן: **שאין צהן ממש.** אין ניכרות לא צקדרה ולא צעיסה הלכך אין מעכבות הולכתן. ובגמ' ט מוקי לה בתצביל עצה שאין המים ניכרים צו. ובמלח לא פליג דמוקמינן לה צגמ' ט צמלח אסתרוקנית שהיא גסה וניכרת: **גב' מסני'.** דקמני המוסר צהמתו לרועה ביו"ט הרי אלו כרגלי הבעלים ולא כרגלי הרועה

דלא

עד כאן לא קשרי ר' יהושע התם אלא בהערמה דמחייב כמעלהו לשוחטו, אבל להשיל פירות בהריא משום שלא יופסדו לא. ונדחה זה, ושני רב פפא לא קשיא מתניתין דמשילין בית הלל דמותרין ומתני' דהכא בית שמאי היא, דתנן אין מוציאין לא את הקטן ולא את הלולב ולא את ספר תורה לרשות הרבים ובית הלל מתירין. וטרינן לאוקומה למתניתין אפילו לבית שמאי דלטול בעלמא הוא ונדחה. וכרב פפא קי"ל דהא דקתני אין בין יו"ט לשבת אלא אוכל נפש בלבד דברי בית שמאי הן, ובית הלל פליגי עלייהו. ויושלמי אין בין יו"ט כו', והא סקילה בשבת ואין סקילה ביו"ט, כרת בשבת ואין כרת ביו"ט, מכות ביו"ט ואין מכות בשבת, וא"ת בדברים שיש בהן אוכל נפש, והא קתני משילין פירות ביו"ט כו', ועוד שוחקין עצי בשמים למילה ביו"ט אבל לא בשבת, א"ר יוסי והוא שמל, ותו התני מדרים חכמים לר' מאיר בחותמות שבקרקע כו'. מהו להדליק נר של בטלה, א"ר אבינא תני בית שמאי אסורים ובית הלל מתירים. **[מתני']**

עד כאן לא קשרי ר' יהושע התם אלא בהערמה דמחייב כמעלהו לשוחטו, אבל להשיל פירות בהריא משום שלא יופסדו לא. ונדחה זה, ושני רב פפא לא קשיא מתניתין דמשילין בית הלל דמותרין ומתני' דהכא בית שמאי היא, דתנן אין מוציאין לא את הקטן ולא את הלולב ולא את ספר תורה לרשות הרבים ובית הלל מתירין. וטרינן לאוקומה למתניתין אפילו לבית שמאי דלטול בעלמא הוא ונדחה. וכרב פפא קי"ל דהא דקתני אין בין יו"ט לשבת אלא אוכל נפש בלבד דברי בית שמאי הן, ובית הלל פליגי עלייהו. ויושלמי אין בין יו"ט כו', והא סקילה בשבת ואין סקילה ביו"ט, כרת בשבת ואין כרת ביו"ט, מכות ביו"ט ואין מכות בשבת, וא"ת בדברים שיש בהן אוכל נפש, והא קתני משילין פירות ביו"ט כו', ועוד שוחקין עצי בשמים למילה ביו"ט אבל לא בשבת, א"ר יוסי והוא שמל, ותו התני מדרים חכמים לר' מאיר בחותמות שבקרקע כו'. מהו להדליק נר של בטלה, א"ר אבינא תני בית שמאי אסורים ובית הלל מתירים. **[מתני']**

א) אלו צ"ל משום שצות ליכא והני משום מזוה איכא משום רשות ליכא כו. ב) בתוספתא דמילתין פ"ד ושם הגי' אלו הן משום רשות לא דנין וכו' ולא מימנין ואלו הן משום מזוה לא מקדישין וכו' וכל"ל

בה א מיי' פ"ב מהל' יוס' וחלצה ה' ו סמג עשין (צג) [נא] טוש"ע אה"ע סי' קסא סעיף ד:

בו ב מיי' פ"ג מהלכות יו"ט ה' ח טוש"ע א"ח סי' תקו סעיף ג: **בו ג מיי' שם פ"ב הלכה** ד טוש"ע א"ח סומן תלח סעיף י:

בח ד מיי' פ"ה מהלכות יו"ט ה' ט טוש"ע א"ח סומן טלח סעיף ג: **בח [ה] מיי' שם הלכה** יא טוש"ע שם סי': **בב ו טוש"ע שם סי"ח:** **בב [ז] מיי' שם הלכה ח** טוש"ע שם סעיף יא:

ל ח מיי' שם הלכה כ טוש"ע שם סעיף י: ‏

רבינו הגנאל

ולא חולצין ולא מיבמין. בדאיכא אח גדול ממנו דאמרינן מצוה בגדול לייבם. וכולהו מאי טעמא לא, גזרה שמא יכתוב. וירושלמי תני י' חייא דבן דניי ממונות בע"ש ואין דנין דניי נפשות. ואלו הן משום מצוה לא מקדישין ולא מעריפין. מאי טעמא משום דמחייב כמקח וממכר. ולא מגביהין תרומות ומעשרות. הני מיילי דטבילי מאתמול, אבל דטבילי ביו"ט גבון הלש עיסה לאפרושי מניה חלה וכיצא בה, מפרשינן ויהבינן ליה לכהן. תני יצחק לא מבעיא שבות קאמר, יצחק לא מבעיא שבות גירדתא דאסור, אלא אפילו שבות דמצוה אסור, וכ"ש שבות דרשות. תנא ז' אין דנין ולא מקדישין ולא מגביהין ולא ממניין ולא חולצין ולא מיבמין רשות, לא מקדישין ולא מעריפין ולא מחרימין ולא מגביהין תרומה ומעשרות, כל אילו ביו"ט קיי' בשבת, אין בין יו"ט לשבת אלא אוכל נפש בלבד. וכולן שעשו ישראל בין אנוסין בין שוגגין בין מודיין בין מוטעין מה שנעשה עשוי בשבת, ואין צריך לומר ביו"ט. אין בין יו"ט לשבת אלא אוכל נפש בלבד. והתנן משילין פירות כו'. ופריך רב יוסף אמאי לא קשיא מתניתין דהכא ר' אליעזר היא ומתניתין דמשילין ר' יהושע, דתניא אותו ואת בנו שנפל לבור ר' אליעזר אומר מעלה את הראשון כו'. ודחי אביי דילמא עד כאן לא קאמר ר' אליעזר גבי הבהמה שהיא בבור עושה לו פרנסה במקומה ואינו מעלה אותה משום דאיפשר לה בפרנסה במקומה, אבל גבי פירות שהן בגג אי אפשר שלא יפסידם אלא אם כן משילין הכי נמי דרשו. אי נמי

דמינו מילי צמי רשעי צוה למחנקי רוח וגם היא נופת חקיקי
על היא דנקטו ונקלטה ולא קטו דאפילו כיס חייסין אלל
צהלענפות דברי האון הייל עולה יפה, דריא לעטותים
דאין הראש פוטר באשה צומחי ומסיס צילא כיס דראשון
ליכא חשש רק צילא חלוי ומחשש רוח, איכא שפיר יס
לקיים דבריו ליישן דברי חסין חולין וכחיל, דייגל דפסקא
להסיס ומקצרה היכי דיש חשש ליליאת רבוי רחוי לחוש כמו
היכי דחייסין ליליאת ראשו, ולזה שפיר פרכין מילי קומיל
דאין מקלח שליל צלל ולד תריכא, דכמו דבבבמה טילאס
כיס דליכא חשש רוח וליכא צי לדיים לאיקור חייסין
לראשו, ועיכא מוסס דליכא אפילו מקלח שליל צלל ולד,
והוי רק חד ספק שמה ילא ראשו, היכדע ומקצרה דנילא
חלוי צבמה חייסין לרובו, עיכא כחצתי צלליון, יידו.

עקיבא

בשולי המכתב

ובהדריא עיכא קשה לי קלח לעטות הפוסקים דסיס
צחוקת איקור אקורי, איך יפרשו קוגיא זו דלדך
מוכח דאין מקלח שליל צלל ולד, הא אף דהוי סיס אקור
כיון דיש צו חזקת איקור דאין צחוק וליע.

סימן קנט

לכבוד אחי הביבי הרב רבי בונם נ"י הגאב"ד דקין
מאטרהארף

מכתב אחי רומעכ"ת הגיעני לכתוב היום, ולעולם ערדותי
וחולשת כחי צעירה אלא להשיב על כל דבריו,
ולתללות כלות במקלח אשיב על חד מנהון בקיור, והוא,
על ספקתו צביעול הגט קידם שכתבתי התנאי אם
אקור מוסס שבות, וכן צוה דקיייל אין קיין צבצת.
אם מוכר לו חפץ צע"ש צמסכה או צכק, ואחר תקנס
לך למחר, דבצנת בגור הקין, וכן מוכר לו צע"ש צמסכין
בתנאי שיעשה כך וכך, אלא מותר לקיים התנאי צמסכין
בצנת, טעמין נחתיים הקין למעבד צע"ש, דייגל דבצנת
מוחר, דבראשון אינו עושה מועשה בצנת אלא דמעלמו
בגור דשרי, וכן צע"ש אף דיוושה מועשה מייזו הוי רק קיום
התנאי, אלל המוכר בגור למעבד בצנת, או דבצנת
אקור, צלי מוסס בגור הקין בצנת, ובצעי מוסס דמועשה
קיום התנאי גורם לגמור הקין או צלי מותר וצ"י אקור,
או בהפוך, עיכא תוכן דבריו.

לכאורה יכל להוכיח מומין התהיך צהל דאין פודין
בצנת, ולא אמרינן יתן לכהן הונעות מעיט,
דאיך יעשה עם הצרכות (והוצא צמג"א ס"י שליט"ס ק"ח)
והרי הפדיון אלא לחול כ"א בצנת, ואעפ"כ לולי הצרכות
והקטועה היה מותר לפדות ע"י תחיית מועות לכהן צע"ש,
שיוכל הפדיון בצנת, הרי מוצא דדין א"י הייל שרי, ואך
מינו לריך רחא גדולה לזה מועהים.

והנה ציווא (דף י"א) מוקקין, אלל דמוגש לזה
לחורויהו, לחדא אחר הרי את מוגרשת אם לא
תמות חצנתך, ולחדא אחר לזה הרי את מוגרשת עייז
שאכנס לצהיכ, ולכאורה קשה, דלמה לו למיעבד כולי
האי לקדש ולגש, לקדש האחרת בתנאי אם תמות חצנתך,

דכ"ז דראשון דאח דכין שמה אין כאן לידה כלל, אלל
לעכין יום טרי כיון דכבר הלידה צפריה, עייז יליאת כל
הטילא, ואכן מוספיקים אם הוי לידה דראשון או צע"ש,
איכא סיסם שמה דכין על יום השני אם לא ה"י צו ולד,
סימו דלמלא כל הולד ילא דראשון, וספק טילא הרוב ולד
דראשון, וזה הכל עם אונס, דשומא ה"י הלידה דראשון
עייז כולו או רובו, ודוק.

ולזה מוכחי לעיל צמיס אלל באמת עדיין יס לפקפק,
היינו דאם הרינו רק לעכין יום מילי שוב לא
היינו יכולים להכריח דאין מקלח שליל צלל ולד, דלעכין יום
מילי דכבר ה"י הלידה, ואכו דכין רק אם ה"י כל הלידה
ציוס א"י או ציוס צ"י, איכא כשאלו דכין שמה לא ה"י הלידה
ציוס הראשון על יד שפי כל הלידה ציוס השני, או רוב
הלידה ציוס השני, וזה עם אונס חד הוא, וכמוכר לעיל.
ורדך גרכלא אעתיק לרומי ויה דכתבתי בגליון שריח
פריס מיליות (ח"א ס"י ז') צוה דתמה על

חסי חולין ומקוגיא דבצ"ק, דפרכין מילי קומיל דאין
מקלח שליל צלל ולד, הא יס לומר דהתם צבמה הראש
שער, א"י. באשה דראש אינו פוטר קיד ליליאת רובו מחי.
וכתבתי וזיל לעבד נח קשה מדי, דשפיר פרכין
כיון דמוכח עכ"פ מוהיאל דשליל טילאס
מקלח דאין שליל צלל ולד, מוהיאל ידעין ומקצרה כי
סיכי דהתם חייסין דילא ראשו, היכא מוסס דילא רובו
אלל דבאמת הק"א צויה כפי הדך הככון שכתב הפומיל
סם בתחילה ליישן קושיית מוהר"ם חולצין על רש"י,
דלפומ"ס צב"ק דחייסין דילא רובו מחי, איכא היכי פרכין
מילי קומיל דראשו כליור, תריכא, הא דחשש דילא רובו,
וסייני דרש"י צב"ק דקלי לריא דקלי דאין הראש פוטר
צבנלים מוכרח לפרש דילא רובו, אלל צחולין קיינוא
צומקקא ומפערין כפשוטו דבמקלח שליל אלא להיות רוב,
איכא מדהיקן לפי האמת דהוא רחוק לחוש לרוב, מוהיאל
ליס לומר, דהוי מלחא דפשיטות ומקצרה, עד דמיחא דלא
הולך ריא לאשמועינן, דדע ומקצרה לדמות חששא דרובו
לחששא דראשו, ואיכא יפה תמה, דלמה זהו באמת קומיל
ריא דחייסין לרובו.

גם יס לדון דאין לדמות חשש רוב לחשש ראשו, דשומא
ה"י קיד דרוב מקלח שליל יסנס עם ולד, ומעוטם צלל
ולד, ומוסיס צבמה אין להחיר מכתמקון מיעוטא דליכא ולד
לפגלג דילא מקלחו, דייגל דלפי הלך דיש ולד איכא רוב לדיים
לאיקור שמה ראשו ושומא רובו, אלל באשה דליכא לידה
עייז ראשו, ה"י קיד לומר דספק מיעוטא דליכא ולד לפגלג
דלא ילא רובו, ולזה קומיל ריא דחייסין מראשון, מוסס דאין
מקלח שליל צלל ולד.

אמנם יסונו של הגאון על קושיית מוהר"ם חולצין אף
היסקוד טוב מאל דרש"י הולך לפרש למחנק
רוב מוסס ריא לעטותיה, אלל מינו תיכילו דחוק צוה
דקאור דלפי האמת מוקקין כפערניה, מינו יקשה מיל
להסיס חולין למיעבד וזהו צפשינות, דלמה כי היכי דלחיד
אין הראש פוטר צבנלים מוכח דחייסין לרוב. היכא לדין
ולזה יכל יומר למיט טענה מקוצרה צב"ק ליישן קושיית
מוהר"ם דשליל טילאס ומקלח, כיס ממוע אף צעכין
דלי אפער דילא רוב צהק ומקלח, אלל ריא דלומר צב"ק
מקלח דראשון ומקלח צע"ש, ממוע חלוי צוה וחלוי צוה,
מסיס חייסין דילא רובו עייז, וזה לצד גיכ ארי ומספיק,

אמנם כנראה לחיים יסוד זה דלג צעי ציאה, דהיינו חזיון דבירושלמי צאונה ס"כ דלחמך שמוחה כוכב אחת. והיינו ציוה"כ ח"א ציאה, ח"א דלג צעי ציאה רק כניסה ואף דגם כניסה ח"א מוחמת דלג חזיא לציאה, י"ל כיון דחזינו צקוניא פקא ח"ע דמוצעי צמופה דלחמזיח לציאה י"ל דהירושלמי ס"ל דמקרי חופה, ובגמרא דין כיון דמוספקא צה, מ"ס"ה לא רלה לטקווי דלס תמות תכנס האחרת, כדי דלג לפסוע דחופה דלחמזיח לציאה היי חופה ח"כ יס להסביר אופו המוחלוקת בין סוגיא דידו כסוגיא דהירושלמי, אבן נומר דפליגי חס צבי ציאה מושג מה"ס לן להמליח מחלוקת צמה דלג חזינו, וכיון שכן הדרינן להוכחתו הח"ל, דכיון דלג צעי ציאה מושג, יכול לכנס הסק"י ע"מ שאכנס, ח"כ"כ דגם זה הוי שבות, והיו צ' שבותים קדושין וגירושין ככ"ל.

ואי דח"כ יקשה דלכנס, שיחול אחר שמוחה האחרת ל"ל צאונה ככ"ל, דח"א לחול החופה ציוה"כ כיון דלג חזיא לציאה, וז"מ שפיר מוכח דגם צדן הראשון, צאומר ותקנה לך צשבת דהיי שבות, היינו מהירושלמי הח"ל כיון דס"ל דלג צעי חופה דחזיח לציאה, ח"כ חזיר צירושלמי דהר"י י"ח צמוקש, הא חפשי צל שבות דיקדש שיחול לכ"ל על כרחך דלג מוויחוס צה, דהיי ג"כ קושה קצין צשבת, וח"כ תרווייהו כפסע, דצין צמלא וצין צאומר שיחול צשבת הוי שבות, ידירו וזהו צמ"י.

עקיבא

אולם עדיין לא יספיק למוסקא דמוקדשין למח"י צלחמך עריפה, וצוה דל"ן לו מדיון יקשה הא דמיו חסורים.

ונלע"ד דהא צאונה גדלה תמימה הראצ"ד וכי זה מחסורי הנאה דחופסין דמיו, דלג מושכח רק צעי"ו ושביעית, ולזה ל"ל דוקא היכי דח"א לאפקועי חסורא צמדיון ולא חלים למחשך מדיון לאפקועי חסורא צה לא חלים ג"כ למחשך מדיון לאקור דמיו, אבן צמער חמור דחלים למחשך מדיון לאפקועי חסורא ח"כ חלים כוונתם מדיון ח"כ דח"א לצא עליה מדיון מדיון צהחיל ובגמרא ח"ל, לחסור דמיו, [ויש ק"ל כמד לזה, דהא כחצי הראשונים, דהחילא דיוניק הנאה נים הונח הוא רק צעי"ו דחופס דמיו, והא צעי"ו לא פקע חסוריה ע"י דמיו, וח"כ מה הפסד יס צין ע"י וצין שחר חסורי הנאה לענין היחידא דיוניק הנאה, וחפשי אחריו כין דחלים למחשך מדיון לאקור דמיו, משום הכי צמער צה הקילו דמח"י וליך הנאה דלחיו כמו מדיון, דיש שיבות יותר שם מדיון צעי", כיון דחלים שמוחשך מדיון לאקור דמיו, הכי נמי יס לומר צהחיל, כיון דחלים למחשך מדיון לאפקועי חסורא מנוס, חלים גם כן למחשך מדיון לאביר דמיו, וח"כ אחר עריפה דלג חלים למחשך מדיון לאפקועי חסורא, הי"כ לא חלים למחשך מדיון לאקור דמיו, והיו כמו כל שארי חסורי הנאה ככלע"ד: ידירו.

עקיבא גינו מא"ש

סימן קסא

לבני יקורי הרב רבי אברהם ג"י בק"ה ראוויטש

מה שמועד צדרי חוס' פקחים (דף י"א דהעל וצדק) דכתבו צחידוס "אלל הכל דצדקת חמון דרצבן שרי, למה לא אחי עלה דצלא"ה ח"ל לצדוק כיון דכבר צדק ולא וולא.

ב' דא' דברי החוספת חווריס, וכפי הנראה דהמחש"א רלה לתקן עיי"ש, ודבריו תמוהים כמו שכתבתי צגליון למחש"א, וז"ל אינו מוצנח צשבי"ל דלג ח"ל לתקן האקור דצ' ימלא דצדריס, לא יתקן מה דלפשי"ל לו לתקן הללו דלורייחא.

ומה דהקשית על קושיית חוס', ד"ל דמיו צ"ל לו צית צדוק ואחו צ' עכצרים ושקל אחד חמון ולי וולא ועיינו לצ' הצתים אלו, דלס מחזיקים להאי צית דצדק ולא מלא צמחקה צדוק, ח"כ הדיון דשחיהן לריכין צדקה, אבן חס מחזיקין הצית לחיו צדוק, מוילח הדיון כמו דחמריק צקוניא שם, היו צ' לצורים וכי היינו צ' קופות.

שובים דצריך וכחוסי, אבן לקושטא דמלחא, כנראה לענין דמה דחמריק צצ' קופות שארי חמור, היינו כיון דעל הקופה של חמורה ליכא שאלה, ח"כ הספק רק על קופה של חולין, וחמריק צ"ס ספק דרצבן לקולא, והיינו דחמריק לזה ההיא ד"צ לצורים דהצית שחיו צדוק כיון דמוילח לריך לצדוק חיו ככלל צכלל הספק, והיו הספק רק על הצדוק וחמריק צ"ס ספק דרצבן לקולא וחולין דצוה מלה עי"ל, אבן דההיא דצדק ולא מלא כה דחמריקן ואחו צמחקה חיו צדוק, וז"מ כיון דכפשונו הצעלים לצדוק שד צתים, מוילח השאלה ג"כ על הצית זה וחמריק

סימן קס

לכבוד ידידי מחותני הרב רבי זנוויל ג"י אב"ד בק"י וואלשטיין

אשר ציקש ומועכ"ח לחמ"י הרב צבי וואלף ש"ך כ"י לשאל לי צטמו צלכחו הנח יסוד על גולל התמימה שצמח"י כצ"י על המוצים (פ"צ מה"ל צבורים) דמכר פטר חיזור דמיו חסורים, הא מחמ"י מפורשם ספ"צ דקדושין, מוכן וקידש דמיוחן מקודשת.

דגה עיינתי צתשונה הח"ל ורלחתי שחאריך צדמוקים ועכ"ז דבריו חיים מפקסים, דמיו הא מושג צקידושין דלס מחמ"י ככ"י מיי"י ג"כ צמחיס וצוה יקשה הא חופס אח דמיו.

ולגורל התמימה כנראה לעני"ד, דלכאורה קשה על פסקא דהמוצים הח"ל הא קי"ל דמדיון פ"ח צשה כ"ס וצכל ח"ל צשוויא, ולכאורה ח"ן חילוק חס וחמריק שם מדיון ח"ס מכר כמו קודש דצין דרך מדיון צין דרך מוקח מחלל, עיין קובה (דף ח"י ע"ב), ח"כ צמכר פ"ח מדיוס דכתן חילוק צעד הפ"ח ליהיו מדיון, והפ"ח עלמו דמיו מחמריק.

חיל דהמוצים מיי"י היכי דליכא לחמ"י עלה מדיון מדיון, כגון צמח"י מדיון שוין, גם י"ל דצהקדש ג"כ מה"י רק היכי דהלוקח ידע שח"ה הקדש, וצח"ה צעד הקדש חיו ענין חילול, אבן צלא ידע ל"ס, וח"כ י"ל דמחמ"י צקידושין מיי"י צמכנן צשוויא, וחמריק מדיון סח"י חמור דמיו.

אין כאן איסור לנמיר דאס איזא מרנחא דסבירא לי לאסידרא חבל למנדי
למכור למכרים וואו לטייך דעסק צניף במעשה הוה ספק ספקא דשמח
אין כאן איסור כלל ואחיל שיש איסור שמה לא יבחרם לישראל חבל
למנחא דרנכחא חילק און עומק מעשה וברי עיני עול דברי האוסרים
לדורויהו מכרים מלוא לפק איסור ודלמא בלמא עומק מעשה וכל הפס
דאיסור למכור וואו משום דאיסור לעשות ספק דרבנן וכן בסי בדאורויהו
למחלל כמיס הסביר'ס והמל' ס' חסין ואם קן חיל עיני הוה איסור
למחלל וואו לאוסרין חסור לעשות קן עומד על דברי האוסרים ומיס
מל' דרנכחא סטיף דוואו בעין ספק תורס כמחלל לעצמן גוף לאיסור וואו
ספק תורס למחלל ודמיר טוב לא מוסיף ספק ספקא דרס לוי
לדון לעצמן חילל וואו ספק איסור תורס ומעשה כדל' מחלל נא
לעצמן מכירה וואו ספק תורס וצין למלל' כללות מקוואות כלל ו' ומיס
ללא וואו ויחר מנוקסם הוה כבר דברתי מזה למעלה ומיס לדמות שמה
למכור ספק לא דא שמה קרייה כשה עיני דרי ש' טוב מחלל ספק
ס' הרמב"ם בסי' ריב וזנו ספק לא לפס דריס וירושלמי דאסור תורס
הסדמה וואו בעינל דלאיסור דרבנן חייבין שמה כמיר לא יבחר וילמ' ס' ר' יצחק
שמה כמו הכס וממה על כל הפוסקים שמה כסירו וואו הוה חיל כבר
זכרתי און מחלל און דרנכח כדורו' לסי' חסור' כמחלל ספק דקסו
סוגג וואו כמיס חסר למלל' מקורויהו וכלל ספקא דרבנן שמה שמה
קום כמיס ס' ח' ס' ס' וואו חסר ודכתי דברי הרמב"ם ס' ד מחלל
לעצן כן ס' ס' ס' דאך ס' וואו חסר קיסור וואו חסר חיל' ויל' ס' ייג
כח דמקור' מלל' דמיר' בעין ד' ייג דאך כלס דלאו כ' דרס קסו
מל' ס' וואו חסר וכל' הרמב"ם ס' ד מחלל ס' ס' לעצמן מלל'
וקריס חילל' ס' וואו חסר קסור' וואו מירושלמי וכן כדל' חסר
ריג' שמה מחלל ס' וואו קריס דקסור' וואו דמחלל ס' קיל' ס'
דמיר כשה ס' וואו חסר ד' חסר' חס' וואו קסו חס' וואו חס' וואו חס'
וואו ס' ס' דרבנן וקולא וצין כ' וואו ס' ס' וואו ס' ס' דרבנן לא ס' ס'
איסור כ' דרבנן בעין מחלל מחלל וואו כדל' חסר ס' דלל' ס' ס'
ירושלמי לעשה דסדמ' וואו חסר חס' חס' חס' חס' חס' חס' חס' חס' חס' חס'
ס' וואו חס' חס' חס' חס' חס' חס' חס' חס' חס' חס' חס' חס' חס' חס' חס' חס'
ולך כדל' דמ' לא כלל' ס' חס' חס' חס' חס' חס' חס' חס' חס' חס' חס' חס'
ומיס כין דבר כדל' ס' חס' חס' חס' חס' חס' חס' חס' חס' חס' חס' חס'
וואו חס' חס' חס' חס' חס' חס' חס' חס' חס' חס' חס' חס' חס' חס' חס' חס'
מל' חס' כדל' חס' חס' חס' חס' חס' חס' חס' חס' חס' חס' חס' חס' חס' חס' חס'
חל' חס' חס' חס' חס' חס' חס' חס' חס' חס' חס' חס' חס' חס' חס' חס' חס'

[illegible]

במחצית דעם נוקטע השיב חזק פ'ס וואס קן כל דלתי חזק מח'ס
מירבן מול דעבוע חזק לערן ממחית ופי' דהוב חזק נוצר וזכר גם
ממחית הוב חזק נוצר וזכר אסורללחוח . חמנס חזר היצין יא לדמות
למחית גנאון נפל שער המלך הלכות וזכמיה לשיב מח'ס מליס
זל כ"י חסי' דלף לספת בראש השבור דמחית לזיו רק מדרבנן היי
דוקא בלאוח נוקטע שחיו ראוי לזכילה בנזן זמן וסמלן ושיאר דלף היו
לאכילה דלף נוקטע של מים עם מים אף דעקטע הוב לא ממסעין אוחו
רק מכרה ולא חית כ"י ודבריהם מוכרשים חזק מים עם מים הוב רק
נוקטע ויף . מסכתה לא קרע דלף חלפס דלף בכל המחחות ונאנאן שיב
נפל מרס ביבועה דמורח קמח האריך כוס דמורתי דשי' מים עם מים
הוב חזק נוצר דלף לא קן הליך משכחה לה במחחות והאריך כוס ודבריו
ממוסס דלף אן קייל דמ'ס עם מים הוב רק נוקטע וגם קייל דעקטע
זיו רק דרבנן וזכר חספו עליו כוס במהדית ודמה להמיר דבריו חל
חמח הדבר מוכרח לחלל מים'ס כמ'ס'ס והמק'ה וכל האחרונים וואס קן
לפי' בקמח שולחם להדריגה ע"ז נפסע קמח ע"ז וכלו וואס קן אף דלף
מחמח חזק נוצר חלל מק'ס נוקטע כוס וזכר חזק לערן ממחוח וואס
קן אין דחי' מוח . חמנס על כל פנים הדבר מניח דלל שחכס היה
חזק נוצר ופי' כל שלח תבקע ולא רחיו כו סמי חזק נוצר יא נוצר
דליו חזק נוצר וואס נוקטע לא הוב ועין שפתי' עם ופי' לפי מה
דמוכר חזק'ס חמ'ס ס"ב דמח נוקטע אפילו בעיני' חיו אסור בנהא
ועין מים' דלף בלכילה וואס' כמס דבכילה אסור ופי' קן כלן
לכאורה כ"י מוחר על כל פנים בנהא . חמנס נראה דלף דמח' דשאר
נוקטע דלף חיו לאכילה וזיו הסור רק מדרבנן לא קוסו לאחר פסח
בנהא מה שזין קן בנוקטע כ"י הלי' לפסח דאסור בנהא מכל מקום
דמה קיון דלף חיו אסור חיומן וגם לא רחיו שחכס'ס חמ'ס דלף חזק
נוקטע לא הוב וזיו חמ'ס חזק מדרבנן וכל כ"י פנים לפסח' דמח'ס
לפרבו עם שער קמח של חזק שלא פטר הפסח בלסור וזכמ'ס מוחר לכפל
מ'ס'ס אלא' חמ'ס'ס ובמ'ס'ס נאפסל קיון דליו רק חיסור וחפס דרבנן
כלל'ס'ס להקל כוס לפי שדח' הפי' לעני' . חמנס הכחות שבער דלפו
לא לכסול דמח'ס דמח'ס חזק'ס דבכרות של בשיס'ס הוב דמוס'ס ריב
וחסי' דבר שחמ'ס כמכור חס' קי' כדר כמס היין דמס בכרות של
נחוס כמנינו חסי' דבר שחמ'ס וגם לפסח' דליו חזק'ס מדרבנן דליו
להכבד לאוחוס ולא נפל וואס קן בכרות לא מלח'ס'ס להס חקקה וואס
שי' מקוס חלל על כל פנים בנהא מ'ס'ס דלף אסור דלף חסור לף
חזק נוקטע חלל מק'ס קיון שחכס אלא' חמ'ס'ס דליו לקוסו להפסיד
שלי' או חלו אס קן דכר'ס נונא על כל פנים די בקוס או שפסיד
בכרות והקמח כפסל יערב ברוב ושרי ודוק היס' . חמנס בנזן
שד'ס אלא' חמ'ס'ס דמח'ס לכסול ברוב כוס לפתי'ס האחרונים
ברב כפל חוח דמח'ס כ"י יאס דבכמס'ס ל"ס נוצר דמח'ס לכסול דבכמס'ס
לסור לכילה כל דמנל'ס'ס חיו מ'ס'ס השפס חלל כל דאסור בנהא הליך
שי' ביטול ה' מכל מקום נפסח ששקס'ס האסור ונכסול דמח'ס'ס
בכרות האסור שפטר חזק'ס נפסח האסור בנהא שוב לי' ביטול מוכר
חמ'ס'ס דמח'ס עם י"ב דליו חלל זיפ'ס לנוקטע דכמס הריב'ס דמח'ס
לאחר פסח בנהא וזכר יוכל לכסול וואס קן גם בייד מוחר בנהא ומדבריו
הפי' עם רח'ס'ס לזכר'ס'ס דבריו חסור דליו רק מוחר בנהא ולא בלכילה
חלל לא קן לא ח"י לר' חמ'ס'ס לפרב היין שוב וכל כ"י פנים נכר ודליו
דמח'ס לפרב כ"י לכסול דליו חסור רק מדרבנן וואס חלל נמא'ס כו קל'ס
נקי'ס'ס נכסול קידס פסח ברוב כמכור חס'ס מ'ס'ס וואס קן פטי'ס'ס מ'ס
למח'ס'ס פל ביטול ברוב ודוק . והנה כ"י כרנתי' לעני'ס'ס ולא ריחתי' להורות
לפסיד פלמו ככל וכלל חוסי' כ"י חלי' הוב ננד המורה ואמרת'ס'ס לו שהמורה
יסלל חוח דמח'ס ואפי'ס'ס לו . והנה כ"י לזכר'ס'ס חרי'ס'ס הניצי'ס'ס מכמס מהרב
ממלח'ס'ס מוח'ס'ס חיס'ס'ס דוב לזכר'ס'ס גרייני'ס'ס חלל'ס'ס השלח כליו לאכוס'ס'ס מה
שחמ'ס'ס בנה שרתי'ס'ס בתוך דבריו . הנה במחל'ס'ס דמנל'ס'ס חס'ס'ס
חמ'ס'ס לא משמע כל דגם ביטול וסנן חו חסור דיה' אסור גם לאחר
פסח ובסי' מ'ס'ס'ס כי'ס'ס הוב דכמס אפילו שנוג חו חסוס ולא ביטול'ס'ס הנה
כ"י כרס'ס'ס כל האחרונים דלף דביטול וזיו חו חסור האסור ובספר
מורח השלמים להח'ס'ס רלף להקל דלף חלל וואס קן חזק'ס'ס בוי'ס'ס מדרב'ס'ס
חלל חרי'ס'ס כ"י יאס ובכרס'ס שכלן ס'ס ביטול לא ח'ס'ס'ס חלל'ס'ס חסב
ששח'ס'ס נמנה אוחו להשוקק וואס קן לא ח'ס'ס'ס לר' לכסול וגם לא ח'ס'ס'ס לו
מה לכסול וואס'ס'ס חקקה שנוג הוב חמ'ס'ס ולא ח'ס'ס'ס ביטול כלל וגם בחור
דבריו חל'ס'ס שחוקק הפסח יעז חמ'ס'ס ולא בכרס'ס'ס פ'ס'ס'ס שלח רלף לכסול .
וסכח מ'ס'ס מנל'ס'ס דוב לא הוב חמ'ס'ס נוצר וזכר דבריו חמ'ס'ס כ"י חס'ס'ס
ס'ס'ס י"ב הנה כדר מדרב'ס'ס חז'ס'ס וועין חלל יקנאן פס'ס'ס לו'ס'ס וועין שכן
כמס הנאון כפל נוצר'ס'ס הנה סמס'ס ולא רמז חסי'ס'ס ובסי' הנדל'ס'ס טון למ'ס'ס
ס'ס'ס י"ב כמל'ס'ס גרעון כנרעס'ס'ס'ס . ומ'ס'ס מפלי'ס'ס דסד'ס'ס כסי'ס'ס ל"ז כסיק
י"א ספקס'ס כזה שלא לחסבו בסי'ס'ס הנה מסיין ירלף עם דדוקא כססס
מלוח'ס'ס דכוחות'ס'ס לא חסור למסור לפס'ס'ס עם שזין קן כספק'ס'ס דמסעס
על'ס'ס'ס ספק'ס'ס דמסעס קיל מספס'ס'ס מלונא'ס'ס דמורח'ס'ס'ס חיו ממוס
למס'ס'ס כנזן חספס'ס'ס חס'ס'ס עם המסעס נאסר נודלי'ס'ס וכל'ס'ס יא ספס'ס'ס שח

צוה נדלוי שרי דעשכוא פירן אפער דאסור דנדייטס נה"י פירנא חזיל
ולייט נזה ●

בסנין מזרח י"ט כסליו.

פזמון נא

שאלה נא מה שנכתב בספר דברי חנניה הלאה מזה אשר אוליסי
האדוק פרסמיהל שאלו ככלי יישי ושכר שמכרו לפסחים
הפסח או בשמי לנכדי שאלה הפסח או השבת לדרך לפסח הכלים כמחול
בירד סי' ר"ב סי'א לפסיד חין לחוש כזה דיוכל למכור מה היישי ושכר
בשולח ולא הכלי ישי שאלו לא שפרו לו ושאלו ושכרות לא מקרי
מכירה רק לענין והכלה ביה"ט סי' ט"ז במכירה ושכר שם וזה כיוון
מוכר כרשות לוקח ליש דהא הם שאלים ללוקח או שכרין ואיל לדרך
למכור גם הכלים נעלמים אחר ששמד כהם יישי דהוא חרין וכלע ופסד
בניה כמבאר סי' תי"ה סי'א בניה וכן בניה שאור שחמיו קשה ע"ש .
דו"ק דכל הטעם הוא דשאלה ליה להשתמש בו וכלא לא יכל לשמש
בהם דכאן הם עם יישי ושכר דכבר מבר לפסחים ושאל או שבר לפסחים
ולא יוכל להשתמש בו וגם מבדיל בדיל מני' ונוף ע"ש הכלי לא אכסה
לן ולא פבר כני' ומותר לאחר פסח כמבאר שם בסי'א ודו"ק . ומד
דבריו לאכור מה שחרט ע"ש בלש' פסחים פסדוה' דהוא נכח שלחמי
למכור יסודי מוכר וסדתי להשאלו ל"ש ע"ש ללוקח כמבאר וכל מלמא
בדמיו מה אכסה בעתלה אם אטילי אחס על לא פסח כולא כדכסה ואחר
קד אחסרס למחור ים לחוש שיחכרס לישראל ויפסלו שרית כדכסה ומכרתי
שכרס הוכר הדין כע"ז סי' ק"ב סק"י דים לטובלו בלי כדכסה אלא דים
לכדו"ס להקוס שיעבולו כולא כדכסה ע"ש ובאמת כה"ס דכרס להקוס
באמרו שכרס כה"ס דים וגם א"ל יסר החנוני אותן הכלים שכרס כה"ס
בהם ואחרתי ולי כלי דרס דהוס כדכרס למד' כמ"ס פסולת כי חיו ר
דכרס חין לחוש כזה דשמא לא יכל כלל להיסחרס אותן כלים דשמא יקוס
ג"י ממנו וליש כאל' דחין שו"ן ספק דכרסן כה"ס דהא דים להסתפק
שמא לא יכל כלל ליר ישראל וכלאחי' בירושלמי פ"ד דמחא הלקות ירקמן
סוק ונמנ' להחזיר לא יחזור פד שיעבר וכ"י סי' פומד ולוקח ורואה טורן
אחר ישי ממנו מותר להחזיר כן הוא כה"ס שם שם כ' וישי טורן
בירושלמי וסוכא כ"י"ס שם ולא מלמא ע"שם חקלה לנחין אחיו וסיוני
סיכרסו שהוא דמחי' ויכרישו וזה הפסורה על החיו"ב ומצי' לפי גרסה
כ"י"ס דעוסס אותן לטור לפירו וקבעס בחוק פירומיו וסיוני באופן שו"י
להקוס וחו בירושלמי ולא כן מ"י קובע ארס משפוחיו על חכרו לחוק
פירומיו ואפלו ע"ש חקלה לנחין אחיו וסיוני בקושי' אכל בירושלמי
שפירמו מותר חק"י להקוס חק"י חק"י מותר כמבאר וישי' בחוס' מדרש' מ"ס
כזה ועל כל פנים חז"ן דכל שאינו לוקח רק מחזיר לא חק"י ש"י' נטור
לפירו ופ"ד כה"ס דלי' לזה מבוס דהוס רק ספק דכרסן דפירו דמחי'
חיו"ב רק דכרסן וליש שמא פירס' מדרס' ל"י כ' דחול' דחין מפריש' מדרס'
פל' הודל' וס"ס כאל' כיון דחיו"ב מדרס' ל"י לזה ולכלאחי' רחמי' לומר
דכרסן דלמחא מותר חק"י להקוס חק"י חק"י מותר כמבאר וישי' בחוס' מדרש' מ"ס
וכמחי"ו כמבאר דחיו"ב הכ"ר לאכסיר כפרס כדכרס כולל וליש כאל' לומר
דכוס דש"ל"מ דו"ק דכאן הוא להיסך לענין שיחייב להפריש ליש דש"ל"מ
שיוכל להפריש דחין דים שמא ככר נפסד ולפיו יס"ס כאל' הכלים כשישרס
אחר כל כ"י"ס מחי"ס ח"י יכרס יודיע להקולע וליש לא יכרס שוב משתמש
בכלים כדכרס ואיל כללים כללים כי כיוול וכלאחי' ביי"ס סי' ק"ב דחא
דלפנין זה לא הוס דש"ל"מ דלמחי' דים דלכרס כדכרס כולל נטור מטיבל
י"כ מל' . והנה בנוף דין שחרס הנאון הלאה מזה אשר איל הי'
לפסיד דכין דחיו"ב מוכרס רק שאל יעבור עליו כני' לא הוס מכירה
במורה ובאמת חיו"ב רק הפסדה והערמה כדכרסן שרי כ"י"ס החנ"ס ככסר
שור כה"ס דף י"א ועל כל פנים הערמה מקרי ולא הוס מכירה
במורה ולא עדיק ממכרתה דף דחיו כע"ס דעו"ס לשקש' דחין לדרך
פסילה כדמכרו כע"ז דף פ"ז .

והנה דרך אגב אחרינו לנכר איה נגררס ככונ"א זו מה שראתי
בחתם סי'פ"ר סי' ק"ד שהח"ר כס"י"א זו . והנה רחמי' שהביא
הערה בטוב הס' הרב אב"ק שיענין דלפני' הרמני'ס פ"י מהלכות
מחללות אסורות בהם דכדכרס עשקים ואלים מנין חין כהמס' ואינו
לוקח וע"כמי דחיו"ב רק מדרסן ח"כ שוב כל פליטה מהקדשים חיו"ב רק
אכסיר דכרסן ואינו ואכר ע"ש שהח"ר כזה ולפסיד נראה כה"ס דהסקפה
דכסה כחיו"ב דף ק"ב אחר מה' לתרומה כח ח"י' מ"חם ומומס וכמנו
החוס' ש' דלכר' דלס' לוקח כה"ס דמכילה כמ"חם שוב י' למליץ קדשים
בתרומה ע"ש ולפיו לענין מותר מהכלים שכן בניה שוב איכל למליץ
מתרומה וזהו משקן סולאין מהס כה"ס . וזה לפסיד כוון אחת כ"י"ס
כ"י" דים ג"י ומחר אכסיר כרה הוא ותמה שם בחתם סי'פ"ד דמה ר"ה
כ"י" ג"ה ולפני' א"ס ודו"ק . עוד הי' כ"ל דבר חדש דהנה ככר מרס
מ"ס רחמי' הרמני'ס בהלכות כללים סי' קכ"ה ונכסומה' מח פ"ט דכל
הפסחים ח"י"ס אלא מ"סם והכ"ה אכסיר וסאכ"ה וכן ס"ס לפסיד דכרס
אכסיר דכרסן כה"ס על וזהו כרס ספחתי אכר מנין שרי' פסחים

123

הדגה רחמי ברחם סופר עם קישור בשם הנאון בעל מחזית השקל
 כזה דאמרו עם ולמאן דאמר נעליפ מותר נעולי נכרים דאסרן
 רחמנא אףך מנחמנא לה ומנחי דלא אכרה תירא אלא קיריה בתי יומא
 ועל זה הקסם דאם קן ליל מיעוט דלא לבעי שואה שליט וסערי חיל
 דאם קן ירשי ליל בעולא ביה הוי נעליפ . הכה חיל נס אורי הרגשתי
 כמיט' רבי' מנחם אף את הוצא דלפי פסוטי הויי שמעוטיין ארס
 לסתמנא ביה עד סיו פליסס וכו' יהי נעליפ וכבר הארכתי בזה בתשובה.
 אמנם ארס דהנה נפית הרבניא סי' תלוי כולו בשם רבנותי בעלי החוקי'
 דאסר דאסר החרוג נעולי מדין . אי שאל כולו בו דבר נאחיל ומחיל
 לשבח ובה מלמד הרבניא דהה דבריס . מנחמא דנא הדין מלך עמו
 ליחא דהרי מנחם סי' קביב כויד דאף שיטנו בקדריה דבר חריף ונשאלה
 אחר כך מנח' למח דאורי חוסר ולא מצי מה נשתמח בו כבר דבר חריף
 והארכתי בזה בתשובה לבשר הדבריס . כעת נאחיל דיש לישר דבר
 הרבניא בפסוטי דהנה הרבניא ס' הדיא פור כסא בעלי החוקי' דפירסי'
 דהה דאמרו לא אכרה חורה אלא קיריה בתי יומא הויי שאל בעל בו יומר
 מיס אחר אכל כל שבעלו ביה יומר מיומא חד אף שבעלו ביה קן יומא
 מותר ורשניא דהה דבריס בזה . ובאמת שריניא כפי' עם מחבר
 סברא זו של החוקי' בשם הרמיה עיי' עם וגם סריניא דהה דבריו וכמו
 הרבניא על הרבניא על כל פנים עולה החוספול נעליפם ספיר קבני דיש לחוש
 שמה בשלו דבר חריף . דבזה על כל פנים כל שזול קן יומא כוידא חוסר
 יומא מה שבעלו בו דעריין מריפיתו קייס כל שהוא כעת קן יומא אף שכבר
 שכלו בו ולפי זה נראה לפי עניות דעתי דמישכ הויב הקושא דעל כל
 פנים לריך קרא דאם לא קן ליש לומר דנעשה נעליפ דבאמת ייל דברבר
 חריף מנחם לשבח אף בשאני קן יומא דלא כמיט' האויה וסערי' כויד סי' קביב

תמד דין ערב פסח שחל להיות בשבת. ובו ח' סעיפים:

השבת דסעודה שלישית זמנה אחר המנחה ואז אינו יכול לעשותה לא במצה ולא בחמץ אלא במצה עשירה

א יחד שחל להיות בשבת בודקין ליל י"ג ומבערין והכל לפני השבת ומשיירין מזון ב' סעודות לצורך

דעת תורה

בעצמי פ"ד מ"ד דלא כריז"צ דתנן לגין עבול יום וכו' ואמר הרי זה תרומת מעשר משתחשך הרי"ז תרומת מעשר, אם אומר הרי זה עירוב לא אמר כלום, ועכ"ל דריז"צ חזר בו ע"ש. ועיין תה"ד סי' רס"ט [בענין פדיון הבן שחל יום ל"א בשבת], שליד לעשות הפדיון בע"ש שיחול בשבת, אך דחה דאין יעשה עם הצרכות ע"ש. [בסוף החשו' שסיים דאע"ג ד"ל לעשות הצרכה מע"ש דומיא דגר חנוכה וכו', מ"מ הכא אפשר לדחות עד יום א' יע"ש באורן]. ועמ"ל סימן של"ט סק"ח [שהביא דברי תה"ד ה"ל] אבל בחשו' מהר"י מצרונא סי' קכ"א מבואר דפד"ב [ג"כ] אסור משום מקח וממכר, והביא בשם גדולים שהתירו וליד ד"ל דלא דמי למו"מ דשאני הכא שחל נחטלו המעות בינתיים לא חל הקנין משא"כ בפדיון (*) ע"ש [שהביא רח"י לזה מצ"מ ק"צ ב]. ומבואר עכ"פ דס"ל דצמ"מ לכ"ע אסור [להקנות בע"ש ע"מ שיחול הקנין בשבת], וי"ל דלא דמי לתרומה [שצריעב"ל ה"ל] דמהני דביבוא.

י"ש להעיר מפסחים סי' ב. דפרק פסח בשבת כימי מלי מקדיש ל' [ובהתן אין מקדישין וכו'], והא י"ל שהקדישו מע"ש שיחול בשבת ובע"כ דאסור (**).

ומ"מ י"ל דשאני ג"ד בחמץ, שהרי דעת החק יעקב סק"ח וא"ר סק"ה דאם שנה למכור חמץ בע"ש מותר למכרו גם בשבת כיון שעושה כן רק להגלל מאיסור [לא דמי למו"מ ע"ש], ואף דצמ"ז סק"ה פקפק בזה, מ"מ כה"ג שמוכר מע"ש ע"מ שיחול בשבת י"ל דלכ"ע שרי.

מיהו לענ"ד נראה [ענה אחרת בג"ד] שיחנה עם העכורים בע"ש שמוכר לו מעכשיו מה שנשאר בשבת צנקה בשעה חמישית [ואף דקיי"ל דדלאורייתא אין צריכה, מ"מ] כיון דמדלאורייתא מותר למכור

בס גידולי הקדש ופליגי בהא אי אפרוח הוי בגידולי הקדש כמבואר, והתם באגוז של ערלה קאמר בפירקין דף מ"ח ב. דתני צרייתא בהדיא (על הא דמתניתין סופ"א דערלה ר"א נוטעין וכו' ואין נוטעין אגוז של ערלה) ומודה ר"י שאם נטע או הצריך אי הרכיב מותר, ומעטמא דזה גורם הוי דהאגוז של איסור והקרקע דהיתר כדפירש"י ז"ל שם (בלשון שני ע"ש) וכ"כ הרמב"ם ז"ל בהדיא סופ"י מה"ל מע"ש ונטע ונטי עכ"ל. וצחוי"ט סופ"א דערלה [שהביא בסיום דברי רש"י שם שחמה ע"ז הפירוש דא"כ למ"ל הצריך או הרכיב בל"ה נמי הו"ל זוז"ג, והביא מחוס' שם שצנכו ע"ד רש"י אלו דלא דק. דלא נקרא זוז"ג אלא בשניהם מענין א' כמו הרכבת (אילן) של איסור באילן של היתר וכו', אבל אגוז וקרקע שני ענינים הם, והביא החו"ט ג"כ דמלשון הרמב"ם סופ"י מה"ל מע"ש מוכח להדיא דגם אגוז וקרקע הו"ל זוז"ג ע"ש]. והבאות בני יששכר על המשניות רפ"ג דע"ז מ"ש מהרמב"ם פ"ז מה"ל ע"ז ה"ד [ג"כ כ"ל דאילן וקרקע הו"ל זוז"ג ע"ש בהא דמותר לנטוע ירקות תחת האשורה]. ועמ"ל עכ"ג סי' תמ"ה בגליון מג"א סק"ה דדין זוז"ג בחמץ.

סימן תמ"ד

סעיף א' י"ד שחל להיות בשבת. ראיתי בספר דברי שאול בדרוש לשבת הגדול שחקר דין י"ד שחל להיות בשבת ומכרו הי"ש בע"ש ועתה רואים עוד לשחת בליל ש"ק והכרי הקונה אינו מכיר אותם ולא יקוף להם ואם ימכור להם הישראל יצטל המכירה. והביא בשם ספר לוי חן פ' יתרו דמותר למכור בחול ע"מ שיחול הקנין בשבת וכו', וה"ל יכתבו בשער המכירה שיחול הקנין בשבת ע"ש. וע"ע בחשו' שואל ומשיב מהדורא ו' סוסי' ב' בזה. והנה כבר נסתפק בזה בשו"ת רעק"א סי' קנ"ט, ופלפל בסוגי' דיומא י"ג ע"ש. וזה כמה שנים מלאחי צריעב"א יצמות דף ע"ב [?] דבחורם מע"ש שיחול בשבת ואז יכ"י מוקף ש"י ע"ש, ואח"ז ראיתי בישרע יעקב ליצמות שם שהביא מזה. ובאמת דצירושלמי פ"ז דדמאי ה"ד ופ"ה דשבת ה"א פליגי בזה [ח"ש: אר"א אדם עומד מע"ש ואומר הרי"ז תרומה למחר, ריב"ז אין אין אדם עומד ע"ש ואומר הרי"ז תרומה למחר], ומוכיח שחזר בו ריב"ז ומודה דשרי. [כלומר: דצירושלמי שם מוכיח מתניתין

(*) אבל בתה"ד הג"ל מפורש דדוקא אם לא נתאכלו המעות מהני הפדיון ע"ש בסוף החשו'.
(**) לענ"ד י"ל בפשי' דלעולם שרי להקדיש מע"ש כה"ג, אלא דעדיפא מינה מתרץ דחובות שקבוע להם זמן שרי להקדיש אף בשבת ע"ש. ועוד י"ל עפ"מ"ש תוס' שם סי' א. ד"ה תוחב לו בצמרו וכו' דהא בעינן כלי שרת ותי' דהקדושם השתא. והרי כל השאלה היתה שם שבת ולא הביא סבין מע"ש מהו, א"כ בע"כ שהקדישו הסבין בשבת וכצ"ל גם בפסח עצמו ששכח לגמרי להקדיש לפיכך לא הביא סבין, ולכן שואלים בגמ' היכי מצי מקדיש ל'.

דעת תורה

בשבת ובדיעבד חל הקיץ גם מדרבנן, אי"כ גם בדאורייתא י"ל ברירה, ובמ"ש הרשב"א בחש"י סי' פ"ב בהנך הנקרא תולדות אדם דהיכי דמלי לחול מכאן ולהבא לא תליא בדיני ברירה. [ושפיר נקרא למפרע], ועי' נחמ"מ סי' ס"א ובמק"ח סי' תנ"ד. [סק"ב בסיפוי דכל מקום שיכול להקנות לכשיחזרר יכול להקנות גם למפרע]. ועתה סי' ב"א חל"ה סי' מ"ה וחיו"ד סי' ע"א וחל"ה"ז סי' ק"ג. ועי' רשב"א ז"ק ס"ט [סוד"ה והלכותיו וכו'] ג"כ כמ"ש בחש"י הג"ל, ע"ש לענין הא דא"ר דוסא כל הנלקט וכו' דלאו דוקא לעתותי ערב אלא אפי' בשחר מלי למימר כל שילקט יהא מחולל מיד שיבא נלקט וכו', דבכ"ה"ג לא שייך ברירה וכו', וכן בפ"ג דעירובין בהא דהמניח צי עירובין ואמר אם בא חכם למזרה עירובי למזרה וכו' דאמרין בגמ' למ"ד אין ברירה שכבר בא חכם, לאו דוקא שכבר בא חכם אלא כל שצא חכם קודם חשכה בשעה שאפשר לקניה עירובין מהני אף אם אמר בן בשהרית יעשה"ה. [אבל יעוין צ"ש אהע"ז סי' קמ"א סקס"א צ"ש רשב"א [שאם אמרה אשה כל מי מכס שירלה הצעל ליתנו לו יהא שלוחי לקבלה אפשר דנאמר צ"ה אין ברירה]. ועתה הריב"ש סי' רכ"ה באמ"ע החש"י דדוקא באמר בפירוש שיחול משעת הברירה ואילך מהני בכ"ה"ג [שאומר קודם], ואם בן לזקן דברי הגאון מלוצק דלפ"י שוב הוי כמקנה בשבת וע"כ דכ"ה"ג מותר וכנ"ל].

ובמק"א הבאתי צ"ה מהרמב"ם פ"ח ממע"ש הע"ו [עמאין ועבורין שהיו אוכלין או שותין כ"ה בריראליס וכו' מניחין סלע של מע"ש ואומר כל שהעוררים אוכלין ושותין סלע זו מחולל עליו וכו'], וראב"ד שם [צ"ה"ל: פירשי בגמ' באומר לכשישתה ולא יאמר מעכשיו ולא כששתו אלא מעכשיו לכשישתו י"ש ברירה ע"כ], ובכ"מ שם [שתמה על הרמב"ם דהא בדאורייתא אין ברירה, וכחך דשמה לכך נכתובין הראב"ד מה שהשיג על רבינו וכו', ופי' הכ"מ דה"ק שאומר מעכשיו לכשישתה כלומר: דסמוך לעת שמתחילים לשתות תהא סלע זו מחילפת עליו דהשתא הל החילול קודם שיתחילו לשתות ולא מופלג אלא סמוך ביותר בשעה שפירש ה"ן מהבד לפיהם דהשתא אונו ענין לברירה יעשה"ה. [וחיו"ע סופ"ב דמע"ש [שהביא דברי הכ"מ וסיים דלפ"י אחיא מחניחין ככ"ה ודלא כמ"ש הראב"ד דמחניחין כ"ה"ל דאף בדאורייתא יש ברירה, ולא קי"ל הכי וכו' ע"ש]. ומראה"פ על הירושלמי שם [שהאריך לבאר דלא כהכ"מ ותיו"ע, אלא דהרמב"ם וראב"ד פליגי אם תולה צדעת אחרים ג"כ אמרין דאין ברירה בדאורייתא לא לא וכו' יע"ש באורך שביאר בן הסיגיות דברירה]

ואכמ"ל. יע"ש בשי"ת בית שלמה החו"מ סי' י"ה [שהאריך בכל דין הג"ל והביא מכמ"ץ דר"ז יע"ש]. והנה צ"ד לפימ"ש הבכ"ש דבחמץ היו המכירה מדרבנן כ"ן דמכ"ה צניטיל בעלמא כ"ן וכן מהני הערמה, אי"כ [בכל אופן מהני כאן דהא] מדרבנן הרי יש ברירה נמפרע [ושב"י י"ל דימכור צע"ש לעכו"ם כל מה שיסחר בשבת בשבת בשעה ה' ובמסג"ל]. ועמ"ש"ל עה"ג סי' ש"ו ולקמן סי' תקל"ט עוד צ"ה. ולפימ"ש"ל עה"ג סעיף צ' צ"ש זכור לאברהם [דע"ז למכור החמץ צע"ש קודם הל"ה דוקא] יש להחניט עם העכו"ם למכור אח"כ ע"ן חשבון הגוי ולהניח המעות בפ"ע.

וע"ש צדוני ערב פסח שחל בשבת בפמ"ש צ"ה"א סק"א שכתב דאין לסדר המלות והכלים ל"י"ע עד הלילה דאין שבת מכין ל"י"ע. אבל לפימ"ש צ"ה"א רס"י תק"ג [וז"ל: אסור, עמ"א אפי' רק הכנה בעלמא חיפ"ס סי"ח מ"י"ע לשבת אסור וכו', ובחפ"קו ע"י עכו"ם צדנר שאינו מלאכה י"ל שרי ע"כ], אי"כ יש להקל לסדר ע"י עכו"ם ואף שהוא כתב כמסופק בדברי הט"ז מ"מ מסתבר להקל.

ואם יש ק"ח לז"ך צ"ה לשבת עלמא אפי' רק משום נ"י יש להקל גם ע"י ישראל כמ"ש המג"א סי' ש"ב סק"ו [דמטה העומדת בחדר שדר שם ואיכא צוין מגוה שיעמוד כך מותר להציעה דהיי לז"ך שבת], וע"ש במחל"ה"ש [דדברי מג"א הג"ל, וכחך עוד שם צ"ש א"ר דהא דמותר להציע לז"ך שבת היינו צו"שן עלי' בשבת אבל צ"ל שיהי אפשר לו להציע מע"ש אסור לעשות בן בשבת יע"ש עוד צ"ה]. ויש לעיין אם מותר דרך הערמה, י"ש כמה חילוקים צ"ה, עמ"א סי' ש"ד סקט"ז [בהא דש"י"ע שם ס"א דיין היולא דרך נקב החצית אסור לסתמו צ"ש דבר אפי' דרך הערמה שנותן שם הדבר להציע, ואם ת"ה ה"א מותר לו להערים בכך, דלהרמב"ם אפי' סתם אדם ג"כ מותר להערים צ"ה, וכחך המג"א דדוקא צדנר שאין צו משום מירוח מותר לת"ה להערים, אבל לסתום בשעור דאם מירוח חייב וכן צ"שן דגזרין אע"י שיהי אסור אפי' לת"ה להערים ע"ש]. וישועות יעקב שם סק"ב. [שביאר ע"ש הרמב"ם דא"י מחלק בין ת"ה או לא עפ"ימ"ש צ"ה תקל"ב לענין עשיית שחר צמיעה דמותר לכל אדם להערים ולשתות מן החדש אע"פ שיש לו שחר וכו', אבל כתב דאין לא קי"ל הכי דשאני התם דהמטעם עלמא דהפלת שחר לז"ך המייד ושתיה ממני ה"ה מעשה המיתר אלא דמחשבתו ה"ה הגרסה כ"ן ד"ס לו שחר לשתות, משא"כ הכא אדרבה מעשה הסתומה עלמא ה"א האיסור ורק מה שאינו מכין לסתומה אלא